

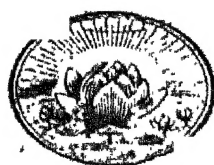
పద్మపురాణము

[బ్రహ్మబంధము]

అనువాదకులు :

తర్కవేదాంతవిద్యావిశారద

(శ్రీ) మరువాడ శంభన్నశాస్త్రి

ప్రకాశకులు :

సాధన గ్రంథ మండలి, తెనాలి.

అధికారములు

అనువాదకునివి

నందన శయ్యనైకాదళి

1952

★

జానకీరాం ప్రెస్

తెనాలి

శ్రీ రాధాకృష్ణాయనమః

విజ్ఞానము

శ్రీమన్నహిమందల మందనాయమానంతైన భరతవర్షము నందలి భరతఖండంబున నధీత నిఖిల వేదవేదాంగ భూసుర భాసురంబై పేరూరను ప్రఖ్యాతిం గల గ్రామవరంబు సర్వజన విదితంబై భాసిల్లుచున్నయది. వితర్హిమ వాస్తవ్యులును శ్రీశిల్లెళ్ల పంకవయఃపాఠావార రాకాసుధాకరులును, ఆశ్రిత బహుజన పోషణ నిరతాన్నదాన దాక్షిణ్యాది గుణగణ గరిష్ఠులును నగు శ్రీ వేంకట భానోజీ రామర్పుగారికి కల్లిగారును, నిరంతర పురాణశ్రవణ జనిత సర్వ ధర్మ జ్ఞానము కలవారును, సాత్వకాతిక శ్రీకృష్ణ ద్యానపూజా ద్యారాధన ప్రభావ జనిత చిత్తశుద్ధి కలవారును, ఆచరితానేక వ్రతదానాది ధర్మసంపన్నులును నగు తిరుమల వేంకట లక్ష్మీబాయమ్మ గారిచే ప్రేరితుండనై తత్సంప్రాసాప్తాన మంబవ స్థితుండనగు వేను వద్దురు కరుదాకటాక్షముచేతను, నిష్టదేవతా కటాక్షముచేతను లబ్ధింబైన ప్రతిభా విశేష విలాసముచే సాహసించి యీ పద్మపురాణార్థమును దెలుగున నుగమకైలివి వివరించితిని, గుణదోష విమర్శకులైన వల్లనులు మాతృ ర్యమును విడచి వాత్సల్యము నుంచి శ్రీ పద్మపురాణాండ్ర వచన రచనా విశేషమును జూచి యానందింతురు గాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు విన్నవించు బుధజనవిధేయుడు

సాంబశివ కాత్యవర నామధేయుండును,

తర్కవేణాంత విద్యావిశారదేశ్వారి తిరుదాంకితుండును నగు

మగువాడ శంభున్న శాస్త్రి

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీకృష్ణం మనసా ధ్యాత్వా
శ్రీకృష్ణం సంప్రణమ్యచ
ప్రణీత మాంధ్రవచనం
శ్రీకృష్ణ పరితుష్టయే.

విషయసూచిక

1. కలికాల జనోద్ధరణోపాయ ప్రశ్న విష్ణుభక్తి మహిమ వర్ణనము	2
2. పిష్ఠమండర సంహారస్థల తేజనాది ప్రసంగముచే దండకాఖ్య చోరచరిత్ర నిరూపణము	4
3. కండ్లి మౌన దీప దాన మహిమ	7
4. జయంతి మహిమ	9
5. స్త్రీలకు వంశ్యాత్వ మృతపుత్రత్వాది కారణము	12
6. వైకుంఠ ప్రావేశములైన పుణ్య కర్మలు	15
7. రాధా జన్మాష్టమీ మహిమ	18
8. మూర్వాన శాపంబుచే ఇంద్రుడు పదభ్రష్టు డగుట	22
9. సమాక్ర మగన వృత్తాంతము	24
10. ముహుసీ గూఢఘోరి యగు శ్రీహరి దేవదానవులకు అమృతము పంచుట	28
11. మార్గశీర్ష మాస మంతరి గుగువార మహిమ	32
12. సర మేధ మహిమ - సరరక్షా మహిమ	36
13. శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమీ జయంతి వ్రతముల మాహాత్మ్యము	42
14. బ్రాహ్మణ మహిమ	49
15. ఏకాదశ్యుపవాస మహిమ	52

16. జేపీ నవరాత్ర మాహాత్మ్యము	54
17. విష్ణు పాదోదక మాహాత్మ్యము	56
18. అగమ్యా గమన ప్రాయశ్చిత్తము	58
19. సకల దురితములకు బ్రాయశ్చిత్తము	59
20. కార్తిక మాస ప్రాతఃకాల స్నానసూచాదుల మహిమ	62
21. కార్తిక మాస నియమములు	64
22. తులసీ మాహాత్మ్యము	66
23. విష్ణు పంచక మాహాత్మ్యము	70
24. దాన మాహాత్మ్యము	73
25. భగవత్ స్నాన మాహాత్మ్యము } పురాణ శ్రవణ మాహాత్మ్యము }	77
26. ప్రతిజ్ఞా పరిపాలన పరిత్యాగ మందలి గుణదోషములు	79

పద్మపురాణము

బ్రహ్మ టిండునది

సకల నివాసిత సర్వజ్ఞ సర్వేశ్వర

నఖిలలోకానామ నాదదేవు

బరిమదయాగినిద్భాసితుఁ డ్రిదాశాభి

వందనా చేయు నా దానితానా

సాక్షిమూర్తి, సాక్షిమూర్తి, సాక్షిమూర్తి

నేదాంశ నేమ్యసి, విశ్వమానస

గాన్ధార శ్రీవత్సకమనీయ వానిని

సకల సకల సకల సకల సకల

శ్రీధానా కానూ పితరబాగభిరామ

నన్నరాజు మునుట పభ్రాజమాన

మహానాథులు మహానాథులు మహానాథులు

దేవతలు మహానాథులు దేవతలు సకల సకల

లికాల జనోద్ధరణోపాయములు ప్రశ్న
విషయ క్రి మహిమవర్ణనము

శోనకుండు మూతుల నని కలిగియున్న పక్షిలములు
అలగురితముల నెడబడి యేకర్కముచే మోక్షమునందగునని
ఏకర్కము చిత్తశుద్ధిని గలుగజేసి జ్ఞానమునందలి మూలము
ఆకర్కమును మాత్ర జోధింపుమనిన, మూతుల బ్రాశ్చర్యమును
జ్ఞాపించుచు మున్ను ప్రేమదానమునకు ప్రోత్సహింపబ్రోగ
ముగఁ బ్రణమిల్లి యావ్రాహ్మణులకుఁ బ్రాశ్చర్యము నేర
వక్కాణించి దానిని మాత్ర వివరించెద. నావధానులరై
పనుండని చెప్పనారంభించెను. సాగునగమంబువలన నుచ్చాత్రు
శ్రీవరాహును, దానివలన హరిభక్తియు, దానివలన జిత్తి
శుద్ధియు, జ్ఞానంబును, మోక్షింబును ప్రమముగాఁ గలుగిం
చుండును. కలియుగంబున జనులగుంబును బ్రాశ్చర్య వర్జిత
లును, నురాచారతలును, దుర్విషయాసక్తులును, సర్వభక్తి
విరక్తులును, మధుపానమత్తులును, నవ్యవస్థిత చిత్తులు నగు
మంతురు. అట్టివారు కలియుగంబు సర్వకోపేక్షిరంజనము
స్వల్పసుకృతాచరణంబుచే ముక్తి పొందుదు. ప్రస్తుతావ
ధ్యానవందనంబులును, భగవద్నామ కీర్తనంబును, జన్మవ్యాధి
జరావిపత్తి మరణంబులు నివర్తియజేయు ముఖ్య
పాపంబులై నకలస్మృత్యురైరేవేతిహాసంబులు నివర్తియింప
పాపాత్ములగు జనులకు విష్ణుభాగవతము నాదివ్రతములు పుష్క
లము గలుగడు. శ్రీకృష్ణ కథను పని యుపయోగము నున్న
తేవ్రదేశముల నివసించుచు యువదేశములకు శ్రీకృష్ణ కథ

ప్రపత్తింతునో యాప్రదేశమున జగన్నాథుడైన శ్రీకృష్ణుడు నివసించి యుండును. శ్రీకృష్ణ కథారంభ మందెవరు విష్ణు మాచరితురో, యా కథ నెవరు నిందితురో, పరిహసించువారో గెల్లప్పుడను బ్రహ్మకీర్తితమైన సరికములందు నివసించుట ఎవరు శ్రద్ధాభక్తులతో శ్రీకృష్ణ చరితమును వినెదరో నాగి కింతి ఫలము కలదని నేను చెప్పజాలను. బ్రహ్మహత్వా నురాపానాది మహాపాతకము లన్నియు నగ్నిసంపర్కముచే దూతరాశివలెనే విష్ణుకథాశ్రవణముచే దగ్ధంబులైపోవుచుండు. శ్రీకృష్ణ మహిమమును గ్రహించువాని స్వహామండుమనో యామ కింకరు యైన ను తగ్ధహాసమిందుమనను రాజులరు. ఇటు విష్ణుట నష్టమగుచువచ్చునా కప్పుని వినుడు. భక్తిచేత విష్ణు భక్తిప్రసాదమును మా న్నకిమందు ధరించిన సగుడు సర్వ సిద్ధస్సానఫలమును పొందును. సాగుజనుల సాంగత్యము లుండును, సమప్రదానము లుండును, వర్జితులును, ఎత్త భక్తులును, సర్వభూతదయా గుర్తులును, సత్యసంధులును, దేవ బ్రాహ్మణభక్తియులును, ఏకాదశీ రాధాకృష్ణాప్తమీ వ్రతసత్తులును, పరస్త్రి పరధన ఏకుఖులును, ఆరామంబును మలసీపుష్పవంశులును, శౌచి శుభసే పుష్పమలచే శ్రీమహా విష్ణువు నెల్లపుడు పొజించుచుండును, నిరంతరాతిథి యుండు చులును, కన్యాదానాది సత్కర్మవిరతులును, నిరంశుర విష్ణు కథాశ్రవణము జేయువాగును, గృహము చల్లప్పుడు పాల గ్రామార్చన జేయువాగును, గీవాయా గుర్తులును, శ్రీవిష్ణు నివేదితస్నా భక్తులును, వేదశాస్త్రమురక్తులును, శ్రీకృష్ణ పురోభాంబుల ప్రద్ధాభక్తులతో దీపదానము జేయువాగును,

పరనిండా రహితులును నగు సుజనులు ప్రేమప్రసాదమునకును
చని మగ్గురువగు దేదవ్యాసుండు స్వయంవిరచితమునట్లు నిరూపం
జెప్పితి. ఈ అధ్యాయార్థమును శ్రద్ధాభక్తులతో విను మహా
పురుషులు సర్వపాపముక్తులై వైష్ణవపదగలు నొందును. ఇది
ప్రథమాధ్యాయము.

విష్ణుమందిర సంమార్జన లేపనారి ప్రసంగముచే చంద్రరాఖ్య
చోరచరిత్ర సిరూపలక్షణము

ఓ, సూతుడా! పాపాత్ముడైనను నే పుణ్యకర్మముచే
ననాయాసముగా శ్రీహరి మందిరమాను బొందునో యట్టి
పుణ్య కర్మమును నెలియజేయుమని శోనగుడును ప్రార్థింప
సూతుండిట్లనియె. పూర్వకాలమున క్షిమిని వ్యానునగు నమ
స్కరించి యీయర్థమునడిగెను; వ్యానుం డానతిచ్చిన వృత్తాం
తమును జెప్పుచున్నాను. సావధానులై వినుండు. శ్రీ విష్ణు
మందిరమం దెవడు మహాపాపియైనను సమస్మార్జన జలసేచనోప
లేపనక్రియలచే శుద్ధిజేయునో నాండు సర్వపాప వినిగ్ముక్తులై
జగన్నాథుడైన శ్రీహరి మందిరమాను బొందగలడు.

పూర్వకాలంబున ద్వాపరయగమందు శండకుండను
మహాచోరుడు గలడు; అతడు లోకభయప్రదంబును, సరస్వతీ
పరధనాపహరియు, నసత్యభాసియు, సురాపానమత్తుడును,
శరణాగతహింసకుండును, ద్విజాతి నిక్షేపాపహరకుండును,
వేశ్యావిలాసాసక్తుండును, పాపండుజనమైత్రిగలవాడునునగుచు
నిరంతర సౌర్యవ్యాపారముచేసిన జీవించుచుండెను. ఒకప్పుడా

చోరుండున దండకుండు, దేవద్రవ్యావహారము కొఱకై విష్ణు
మందిరముం బ్రవేశించి చరణలగ్నమృత్సింధముచే దేవగృహ
ద్వార పురోభాగస్థితమైన నిన్నభూభాగమంగమాడ్చెను. తగు
వాతఁ బొదట్రయోశసముచే నిమ్న భూభాగోప లేపనంబు
గొపించి లోహశలకముచే గవాటమును బట్టించి వితా
నవగతోభిసంబును, ముఖికాంశుదీపాభి సిద్ధ్యంసిత గాఢాంధ
కారంబును, నొనా పుష్ప సుగంధాఢ్యంబును, నులసీపత్ర
బిల్వప్రవాళ నవదూర్వాంశురాచ సమంశులంబును, సుగంధ
స్తోత్ర విమూరితంబును నగు శ్రీహరిమండలంబునం బ్రవేశించి
మనోహరరిత్న పర్యంకిమండు, రాధతోఁగూడ శయనతలమం
దున్నవాఁడును గొస్తుభకంధగుండును బీతాంబరధరుండును
నగు రాధికానాథుని గని భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బ్రణమిల్లి, ఓ రాధి
కానాథా! నీవు దీపపరిపాలకుండవు. పర్యాసముద్రుండవు.
పతితపావనుండవు. ఎల్లపుడు నేను ఆర్యముచేతనే జీవించు
వాఁడను. మహాపాపాత్ముండను. నీ సేవచేయుట కసమర్థుండ
నైతినిని ప్రార్థించుచు బలశ్చింతాప సంతప్తుడై యద్వివ్య
శ్రీమూర్త్యవలోకనంబు సేయుచు మహారామాత్రము
నిలుచుంటిని. అనంతరం శాంతిని మహారాధ్యక్ష సంస్కార
వశంబును విధింపఁజూచుచు భావించి రాధికానాథుని
శ్రీకృష్ణునకు ధరింపఁ జేసి నీవొకాదేయమండే ముద్గ్రస్తలంక
రించిన నమగత్పథచిత స్వగ్ధాభరణములను మూటగట్టి దొంగి
లించుకొని చూసగ్రహణముతోఁ గోపునందఁగా నామూట
చేతనుండి బాహి ఘోరము బిడ్డధ్వనితో నేలఁబడెను. ఆధ్వనిని
విని యిగురు పొగుగు జనులందఱు వచ్చుటను జూచి యా

మూటను విడిచి వాఁడు పగనిడిపోయెను. అప్పుడు వచ్చిన వారందఱును నా పీతకాశేయపుమూటను పోషించి పూర్వము నలంకరింపఁజేసి తమతమ నిలయములకుం జనిరి. అచట గుడ్డలను దండకులను దేవాలయమునుండి నిర్గమించి యతివేగముతో, బోవుచుండఁగా మార్గమధ్యమందు బాదాహతమైన కొల నర్పముచే దష్టుండై మృతినొంది నేలంగూఁగెను. యమార్జునే, వత్కింకరులు పాపముఁజేరినట్లుగా నందునును పుంసమునకు దీసికొనిపోయి యముని పురోభాగమందు నిలువఁజేర్చెను. అట్లు యెడఁ జిత్రగుప్తునిం బిలిచి సంయమనీవాభుండు వీని పుణ్య పుణ్యములను విమర్శించి నామెమఱుఁజెప్పమని యానతిచ్చెను. వీడు మహాపాశాత్కుండైనను దేవప్రివ్యాపహారియు బ్రహ్మద తదాలయ ప్రాకారమధ్యంబునం బ్రవేశించినపుడు దేవాలయ పురోభాగస్థిత నిమ్న భూభాగమందు బాదాహతమైన నిర్మమమును బరిత్యజించుటచే నాగర్థము పూడెను. అక్కడ బాదప్రత్యో శనముంజేసిన జలముచే నలికినందువలనను, నిమ్న భూభాగ మును సమముగాఁ జేయుటవలనను, బాహుపావనాశన నిధి కృష్ణ నవలోకించి ముహూర్తకాలము ధ్యానించుటవలనను మీదండమువలన నిర్గతుండై వైకుంఠలోక గమనార్హుండని వివరించెను. చిత్రగుప్తుపలుకులను విని యమధర్మరాజు తన నిర్మిత పీతమందు గూర్చుండ నియమించి సకలపాపనివారము నానా భోగాన్వితంబైన వైకుంఠలోకమందు తిరకాలము నివ సించి సుఖంబుండుమని వినయాన్వితుండై తిరస్కరించి నమ స్కరించి రాజహంసయుక్తమై, సవరత్నిభుచితమయిన స్వర్గ విమానమందు సులక్ష్మండబెట్టి వైకుంఠలోకమునకుఁ బంపెను.

వాయు ప్రసారలోకి ప్రవిష్టమై సుఖముగా నుండును. శ్రద్ధాభక్తులతో నవగు హరిమందిరమందు సమాధిర్జనోప
 లేపన జలసేకాదులచే శుద్ధిచేయుదురో, వారు చిరకాల
 వైకుంఠలోకి సామ్యమగునొండునగు; ఏమగును లీయధ్యా
 యార్థమును శ్రద్ధాభక్తులతో, బంతురో విందారో వారు
 సర్వపాపమున్నతే నివ్యవిమలము నధిష్ఠించి విష్ణులోకమును
 బొందుదురు.

కా ర్థికమాస దీపదాన మహిమ

[illegible]

కార్తికమాసంబున నాకాశ దీపదాన మొనరించు ఎరును
 గృహమందు ఘృతపూర్ణ దీపదానముం జేయునరును, ప్రతి
 దినమందశ్యమేధియైగా ఫలమును పొందును. ఈ మాసం
 బున దీపదానమును గూర్చి యుక్త యితహాసమును జెప్ప
 చున్నాను వినుండని చెప్పనారంభించెను. తొల్లి శ్రేణియుగం
 బున బరిశుద్ధాంతరంగుడైన వైకుంఠాంశును విప్రులను శ్రీపిష్ఠ
 మందిర పురోభాగమందు ఘృతపూరిత దీపదానముంజేసి
 స్వగృహమునకు నిర్గమించిన పితృ లోక మునుకను ఘృత
 పానాసక్తిచే దీప సమీపమున కేతెంచి ఘృతస్థిమయిన
 వర్తనిం బ్రబోధింప నగ్నిభయముచే వేగముగా బరుగిడి కాల
 వశమున నాక సర్పముచే గొనివబడి ప్రాణత్యాగము నొంది
 చెను. అయ్యవసరింబున యమాజ్ఞచే బ్రతిముగ్ధుని పాప
 లయిన యమసింకరులు చర్మరట్లుపులచే బంధించి యీ
 యెలుకను యమలోకమునకుఁ దీసికొనివచ్చుటకు నుద్యమింప
 సంతలో శంఖ చక్ర గదాధరులును, గరుడారాధులును, చతు
 ర్భుజులును నగు శ్రీవిష్ణుదుత్త తేతెంచి యమదూతకృత
 పాశమును ఛేదించి విష్ణుమందిర పురోభాగ దీపప్రబోధముచే
 సీమూషికము వాసుదేవకృపచే బాపరహితమై పరమ
 పవిత్రము నిత్యము నగు వైకుంఠలోక నివాసమునకు యోగ్య
 మయినది. మీరలు వచ్చిన మార్గమున బొండ్లని వారిలను
 నిరిసింది రాజహంస యుక్తమును గీసిననిష్కలముగలనుసమం
 దీనుమీకనుగు దివ్యకుసుమ విష్ణుభుజబలంకృతంజైన దివ్య
 దేహముతోఁ గూర్చుండఁజెట్టి పునరిలోకమును బంధించి
 వాసుదేవకృపచే సీలోకమందుఁ జరకాలము నుఖంబుండుమని

యాసతిచ్చి చనిగి. దిరకాలము మూషికము నిరతశయ వైకుంఠ
లోకసుఖము సనుభవించి మర్త్యలోకంబున మహారాజకన్యక
యైపుట్టి యొక మండలేశ్వరునకుఁ బట్టమహిషియై యనేక
పుణ్యకర్మముల నాచరించి యాయురాగోగ్య పుత్రపౌత్రాది
నిఖిలసంపదల సనుభవించి శ్రీహరి కృపచే గోలోకనాథుని
లోకమును బొంది ముక్తింజెందెను. దివ్యజ్ఞాన రహితమైనను
సామూహిక మజ్జానకృతమైన దీపప్రబోధముచే శాశ్వతవైష్ణవ
పదము సద్ధిష్ఠించెను గాన శ్రద్ధాభక్తులతో నప్పుండరీకాక్షి
నారాధించు మానవు లభిగమన వందనధ్యానపూజాసూపదీప
దానాదులచే శాశ్వతవైష్ణవపదం బధిష్ఠించునని వాప్సనేల.
ఈ కార్తికమాస దీపదాన మాహాత్మ్యమును వినువారు సర్వ
పాపవిముక్తులయి విష్ణుపదమును బొందఁగలగు.

జయంతీమహామము

శౌరకుండు జయంతీమహామమును జెప్పుమనిన
సూతుండని సుండియు నిట్లనియె. పూర్వకాలమున నారదుండు
సత్యలోకమున కేతెంచి తల్లోకాధిపతియు సనకసనందనాది
మునిసేవితొందును నగు నక్కమలాసనుని గాంచి పాష్టాంగ
దండప్రాసాదము గావించి జయంతీ మాహాత్మ్యమును జెప్పు
మని ప్రార్థించి నక్కమలాసనుండు నారదునితో నపిస్తర
ముగా వర్ణించి చెప్పెను. శిష్యత్వంతమును మీకుఁ జెప్పెద
వినుండు.

శ్రీహరి కృష్ణసూక్ష్మమందిరి శ్రీకృష్ణజన్మస్థలమితిధియును
శ్రీత్రైలోకనాథుడు శ్రీరామనామమీఁది ధియు, మాఘకృష్ణ చతు

గ్రహించును మహాశివుని త్రయ, వైశ్ణవశక్తి, చతుర్విధసంబున
 నృసింహజయంతియు, నాశ్వయుజయంతియు నవత్రయలో
 మహాష్టమియనబడెను నాగిష్టమియు, భద్రపదయుగాన
 నామనజయంతియును శ్రవణాన్నితి ద్వాదశియును, మహాపుణ్య
 శుభము. ఈజయంతు లామును మహామహిమఁ గలవి. సకల
 స్మృతిపురాణోపాసములయందును, సుప్రసిద్ధము లయినవి.
 శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి తిథియం నువవసించి శ్రీకృష్ణభావనపు "జా
 బంగరణ"గులచే గాలయానము చేయునాగు, జ్యోతిష్కామంది
 క్రతులంబును, కరుణాత్రాది పుణ్యక్షేత్రంబులందు సూర్యప
 రాగంబున గోసహస్ర సువర్ణభార సహస్రదానఫలంబును,
 సహస్రబ్రాహ్మణ భోజన నాలక్ష్మి కన్యాదానఫలంబును
 బొందగలను. జయంతివ్రతం బొచుచువిను జ్ఞానజ్ఞాన
 క్రితాఖిలపాపముత్తలయు యనాయాసముగా ముక్తిఁ
 జెందుదురు. జయంతి దివసమందును హరినామరమందును,
 పురాణవాచకుని శ్రీపద్మనాభునిగాభావించి పురాణశ్రవణముఁ
 జేసి వస్త్రభూషణదులచే సన్మానించి భాదానము మీదిలైన
 మహాదానములను జేయవలయును. నాచనునయగు సర్వ
 తీర్థములును, సర్వదేవతలును నివసించును. కావున వాచకి
 సంతృప్తివలన సర్వదేవతలు సంతసించును. వాచకార్హతము
 సర్వదేవతార్హత మనంబరగు. జయంతివ్రతం బొసమాచేతను
 పురాణశ్రవణముచేతను గంగాయమునాది తిర్థసేవాసత్య
 వ్రతాదిఫలంబును, పిత్రి, మాతృ, గురు, శుశ్రూషాఫలంబును
 బొంది సర్వదుఃఖ వినిర్మూలమగుదురు.

ఈ జయంతీవ్రతం బాచరించువారికి దర్శాది పర్యములు
యందు, చిత్త దేవతల నుద్దేశించి చేయు శ్రాద్ధాదికర్మఫలము
సమగ్రముగా సిద్ధించును. గుగాది సర్వతీర్థస్నానఫలమును
లభించును. అన్నిటికంటె ముఖ్యమైనది దేవత
లందఱు నివసించును. ఈ జయంతీ దివసమందును, నోకాదశి
మందును, మురారీశ్వరమునేక జగ్గర్జిత పాపనాశకము.
నోహానీపహం బుధాష్టమి, యష్టాడష్టమి విశేషముగా పూజ్య
ముచే సంభవించును. అభిషేకం కూడవచ్చును శ్రీకృష్ణధ్యాన
మూలముల నొనర్చువాగు కోటిప్రసాదములు నొందెదగు. ఈ
వ్రతం బాచరించువారికి సకలశ్రేష్టములు సిద్ధించును. అపకీర్తి
వైధవ్యము, గృహకలహము, సంతానభంగము, ధనక్షయము,
మొదలయిన లోపము లెన్నఁడును సంభవించవు. శ్రీకృష్ణ
భక్తులును కృష్ణజయంతీవ్రతాసక్తిమానసులును సగు సుజను
లేనలహంకు బుట్టిసహించునను నిగ్రహానుగ్రహసమర్థులును
బంధితోత్తములును ధన్యులునగుదురు. సమస్త తీర్థవ్రతాగ
నియమములన్నియు శ్రీకృష్ణాష్టమీదిన మోడశాంశమునైనను
బొందజాలవు.

ఈ దిన మాస్త్వమును భుజించువారు ఘోరినరక ముఖముల
నుభవించువారగుదురు. అనమగ్ధులగువారు, ఫలములనుగాని, హరి
ష్యాన్నమునుగాని భుజించి బ్రాహ్మణదక్షిణాదానముచే
నిర్దోషులయి కృతార్థులగుదురు. హరిప్రీతికరమయిన యీ
జయంతీసమిపమును. ఆచారకీనుని, కులభ్రష్టుని, గుణ
హీనుని, ఘోరినసంసారసాగరమునుండి తరింపజేయును. మేరు
శుల్యములయిన బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకములన్నియు నన్నిచే

దూదిదగ్ధమయినటుల దగ్ధములయి నశించును. ఈజయంతీ వ్రతనియహమువలన బుత్రార్థికిఁ బుత్రలాభము, భార్యార్థికి ధనలాభము, మోక్షార్థికి మోక్షలాభము గలుగును. జయంతీ మాహాత్మ్యమును భక్తిభావముతో వినువాగును, పురాణా నాచకుని, జయంతీవ్రతని భక్తితోఁ జూచువాగును భావ విముక్తులయి పరమపదమును జూందగలరు.

స్త్రీలకు వంశ్యాత్మ మృతపుత్రత్వాది కారణము

పూర్వకాలంబున నారదుండు సకలలోకపితృర్థయై సత్యలోకంబున కేతెంచి కమలాసనునకు నమస్కరించి మానవు లేకర్మంబున బుత్రవిహీను లగుచును. ఏకర్మంబున స్త్రీసంతానము గలుగుచుండును. మృతపుత్రు లగుటనఁ గారణంబెట్టి. ఏకర్మంబువలన నభంగకుండగును. వివరింపుమనిన నప్పలుకు లాలకించి కమలాసనుం డివ్విధంబున యానతిచ్చు నని సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె. దేవబ్రాహ్మణ భూముల నపహరించువారును, నపహరింపఁ జేయువారును, బుత్రవిహీనులై దుఃఖించెదరు. బ్రాహ్మణహానియన్ని భోజనం జూచి విమోహిత చిత్తులై యుపేక్షించువాడును, పుత్రవిహీను లయ్యెదరు. ఏస్త్రీలు ఋతుస్నాతలై యన్యభోజకుల నవలోకింతురో కవటముచే రహస్యముం దన్యభోజక హాననము గావించురో యట్టివారు భోజకవిహీను లగుదురు. ఎవరు క్రోధరక్తాక్షులయి యతిథిని శాసించి పరాభవించురో, యెవరి గృహమునుండి భగ్నాశులై యతిథులు విషాదముతో మరలి పోవుచుందురో వారు పుత్రవిహీనులయ్యెదరు. ముందుగాఁ

బావము నాచరించి వశ్యాత్పాప సుశక్తుల మగలనాచరించిన
సుకృతపరిపాకముచే స్త్రీసంతానవంతు లగుచును. శిశుహత్య
జేయుస్త్రీలు మృతపుస్త్రీలయ్యెదరు. వృషభ వృషణములను
మర్దించు పీసబాతిపురుషులును, పీసకులబాతులయు బ్రాహ్మణ
స్త్రీగమనముఁ జేయువారును, నపుంసకులయ్యెదరు. శ్రద్ధా
భక్తులతో విసతకిరమ్ములలు కేడ్కతో శివవిష్ణుద్వి పురాణ
కథాశ్రవణముఁ జేయువారు, శుద్ధచిత్తులయు సకలపాపవిముక్తు
లగుచు శ్రీహరి మందిరంబుచేరి సామోక్యసామూహ్య సామీ
ప్యాది ముక్తులం బొందుదులు. భక్తుర్విభంజనుడను, భక్త
వశ్యులుడను నగు సప్పండరీకాశుడు భక్తుల కథారసాను
భవముచే హృదయారవింద సదనస్థితుడై నిర్మలచిత్తులం
గావించి పునరావృత్తిరహితమగు మోక్షముం బొందించును.

పురాణకథాశ్రవణముఁజేసి పురాణవాచకుని సర్వ
సస్యోధ్యమగు భూదానముచేతను, బహుక్షీరప్రదమును బహు
గుణాన్వితమును స్వర్ణాలంకారభూషితంబును నగు ధేనువు
నిచ్చుటచేతను, స్వర్ణవ్రతిమాదానముచేతను, బహుదక్షిణల
చేతను సన్మానించనలయును. పురాణవాచక పాదప్రత్యోశ
నోదకమును, సాలగ్రామతీర్థమునలె స్వీకరించి యమృతము
వలె భావించి పానమానేయువారు సర్వతీర్థస్నానఫలము నొం
డెదరు. శివకేశవాదికథలు వినువారును, బ్రాహ్మణచరణ
ప్రత్యోశనోదకమును భక్తితో ననుభవించువారును, స్నాన
సంధ్యా పూజామ పద్మజాది నిత్యకర్మాచరణ తత్పరులును,
నిరంతరాభిషేకులును, నిత్యాన్నదాశలును, కూష్మాండ
దానముం జేయువారును, నువర్గసిద్ధితో వృషభదానముఁ

జేయువారును దీర్ఘాయుష్కతులయున పుత్రపౌత్రాదులం బొంది యాయురారోగ్యైశ్వర్యాది యశులన్ని సకలసుఖముల నీలోకమం దనుభవించి స్వర్లోకమం దలంగనుచుండును.

పూర్వకాలంబునఁ ద్రేతాయుగంబున శ్రీధనుండను రాజన్యచూడామణి ప్రభావతీయను కాంతామణిం బరిణయంబున యాయురారోగ్య సౌభాగ్యభాగ్యంబులు గలిగియు, సకల సంపదలు గలిగియు నిత్రసంపదలేక యశ్శాంతామణితో ముఖించు చుండెను. సకలలోకహితార్థియు, సకలభిక్షుజ్ఞుడగు నగు కృష్ణద్వైపాయనుం గని విప్రమ్రకంధగుండఁ బ్రాప్తి కనకపీఠమం నుపపిష్టానిం గావించి నేను పుత్రహీనుడ నగుటనఁ గారణంబెట్టియన న్యాయుం డిట్లనియె. నీవు పూర్వ జన్మంబునఁ జంద్రుండను పేరుగలవాడవు. నీభార్య నీ భార్య యను పేరుగలది. మీరిరువురు పాక సుగరమునకు నుపగారంబుగాఁ బోవుచు మార్గమధ్యంబున నదీప్రవాహావతితుండ మునుగొనుచున్న నీచజాతిబాలకునిం గనియు, నుపేక్షించి గంతిన్య నగరమును బొందరి. పిమ్మట నాచిలుండు పిగితప్రాణుండై పరలోకంబందెను. ఆపాపవశంబునఁ బుత్రవహినులరాలు గురించుచున్నారు. వత్త్రకూస్మాండ వృషభదానములను నువ్వు సత్కీర్తనఁ జేయవారును, అష్టవర్ష నవవర్ష కన్యదానముం జేయువారును, భక్తితో బ్రాహ్మణ సాధువ్రాహ్మణిని నమింపవారును, జేయువారును నిరింతర పురాణకథా శ్రవణముచేయు వారును, శీఘ్రకాలములో సర్వపూజతుండును, సార్వభౌముండును, సుందరుండును, గులశ్రేష్ఠుండును, సకలగుణాన్వితుండును నగు పుత్రునిం బడయంగలగు. నీవు పూర్వసుకృతి కర్మముచే

నీజన్మమందు రాజోత్తముడ వైతివి. బహుశ్రుతేల శాస్త్రోక్త విధిచే బ్రహ్మణపూజను గావించు స్త్రీపురుషులు సుపుత్ర వంతులగుదురు. సువర్ణరజత పుత్రపుష్ప మాల్యకర్పూర చందనాది నస్తువులను భక్తితో పుస్తకమందు సమర్పించు సుజనులు పితృపూజ విద్యాధనముల నొందెదరు.

పూర్వజన్మమందు బతులను బాధించువాగును, పర బతులను హింసించువాగును, ధర్మాధర్మవివేక హినులును, దుష్పుత్రవంతు లగుదురు. ఈ ధర్మముల నిట్లుపదేశించి కృష్ణ స్త్వపాయనుండు స్వాశ్రమంబున కిరగను. ఈ గ్రామంబులు పనిన యర్జునగారిది సుపుత్రవంతులయి యులోకంబున నిరతి శయనులుం బనుభవించి వైష్ణవపదంబు నొందిరి.

వైకుంఠలోక ప్రాసకములయిన పుణ్యకర్మములు మహా నీయ గుణగర్వితుడగు శౌనకుడు వైకుంఠలోక ప్రాసకములైన పుణ్యకర్మవిశేషములను సవిస్తరిముగా జెప్పుమనిన నప్పులు కుల నాలకించి హర్షనమీతుండై సూతుం డిట్లనియె. వేదా ధ్యయనంబును, వేదవిహితాగ్ని సూత్ర తపస్సత్యవచనంబు లును, వైశ్వదేవాతిథి పూజనవాపీకూప తటాకారామ దేవాలయాది నిర్మాణంబులును, ముముక్షు జనాదిరణీయంబులు గావున, భగవదర్పణబుద్ధిచే నాచరింపఁ బడినయెడల వైష్ణవ పదాధిరోహణమునకు సోపానపరంపర యగును. బ్రాహ్మణుని కొఱకైనను, శ్రీమహావిష్ణువు శ్రావకైనను, శ్రీశంకరునిచ్చైనను మద్వికారమయిన గృహమును సమర్పించినను, నట్టిసుజనులు సకలపాపవర్జితు లగుచు శ్రీవిష్ణులోకమందును నీశ్వరలోక మందును నిత్యసాధనివాసులయి సురియపిగిరుడగంధర్వకిన్నర

సిద్ధసాధ్య విద్యాధగులచే నుత్తయింపంబుచు శివకేశవాట
లోకములయందు నిరతశయ సుఖ మనుభవించెదరు. పృథివీ
రేణువులనైనను, వర్షోదక చిందుజాలము నైనను తెక్కింప
వచ్చుగాని దేవబ్రాహ్మణస్థాన ఫలమును గమలభవుండైన
జెప్ప జాలడు.

తొల్లి ద్వాపరమున గమలాననుండు సరిసన్నక
యానతిచ్చిన యొక యితహాసమును జెప్పెద వినుడు.
సుకేశియు, సుమధ్యయు, చాగువహినియు, చవలాక్షియు నగు
నొక వారాంగన క్రొక్కాటుమెఱుంగుబోలు మేనితోను
గ్రిక్కిరిసినపాలిండ్లతోను గ్రేగంటిచూపులతోను, యకావన
వంతులును, శ్రీమంతులు నగు పిటులను మోహితచిత్తులం
గావించుచు, పిటవంచనాచాతుర్ధురీణయై ధనమార్జించుచు
దినానిశంబుల రతిక్రీడలు నలుపుచుండెను. అట్టియెడ నొక్క
నాడవారకాంత గ్రామమునరవత్తియగు నొక యుద్యానవన
మందలి దేవాలయమును విటులైన కాంతునకు సుకేశస్థాన
ముగాఁ జెలిపి వీటికగార్చునై యొకరాత్రియందు దేవాలయ
మున కేతెంచి తాంబూలచర్వణమును జేయుచు విటుని సమా
వేశమును వేచియుండెను. అపుడు తాంబూల భక్షణవశిష్ట
మైన సున్నముచే దేవాలయ శిలామధ్యభాగమందలి పల్లముగా
నున్న దేశమును బూడునటుల రాసెను. పిమ్మట నానార
కాంత “కాంతుండు రాడాయెను, న్యాయ ప్రభుత్వ కానులచే
బంచత్వము నొందెనో, లేక యన్యకాంతా సంగతుండామనో
తెలియను. నేనేమి చేయుదు” నని పరిలపించుచు నక్కడనే
నివసించి యుండెను. ఆపిమ్మట నొకవ్యాఘ్రము నికుంజము

నుండి బయలు వెడలి యానారకాంతి కంటే బడి నోళ్ళచే
జీల్చి కంటిగుఱిరమును బాసముచేసి మృతినొందించి చాచెను.
ఆవారకాంత వ్యాఘ్రమును జూచి, భయపడి, జీవిత మం
దాశనువిడిచి నారాయణస్మరణము జేయుచు మృతినొందినను.
పూర్వకాల మహిషముల ననుసరించి నిండధిరకేలకగులు సాశ
ముద్గర పాణులయి యమలోకమునకుఁ దీసికొనిపోవుట కుద్య
మింప నీలమేఘశ్యాములును, పీతాంబుగులును, శంఖ చక్ర
గదా పద్మ వనమాలాధరులును నగు విష్ణుదూత లేలేంచి
యమకింకరులను నిరసించి, రాజహంసముక్తమయిన స్వర్గ
విమానమగు దివ్యదేహముతోఁ గుంజుండ నియమించి
యివ్వారకాంత దేవాలయ సుధాలేపన నారాయణస్మరణ
సుకృతములచే బాపవిముక్తయై వైకుంఠలోక నివాస్వార్థమైన
దని వారికి బోధించి, వైష్ణవపదమును బొందించిరి.

యమకింకరులు వచ్చిన నీతిం జనిరి. అబుద్ధిపూర్వక
మయిన సుకృతమే విష్ణులోకప్రాప్తికి హేతువైనది. శ్రద్ధా
భక్తులతో సుకృతము నాచరించు సుజనులు మోక్షంబు
నొందెద రననేల? పిమ్మట శమనకింకరులు విష్ణుదూత పరా
హతులయి యమాంతికమున కేగి యమధర్మరాజుతో జరిగిన
వృత్తాంతమును విన్నవించిరి. అప్పుడు యమధర్మరాజు చిత్ర
గుప్తునిం బిలిచి యానారకాంత యేఘాన్యప్రభావముచే బాప
విముక్తయై వైకుంఠలోకమును బొందెను వివరింపు మనినఁ
జిత్రగుప్తుం డిట్లనియె. దేవా! ధర్మరాజా! యానారకాంత
జన్మంబందినది మొదలనేకపాపంబుల నాచరించి శ్రీమంతులైన

విటుల ధనమంతయు నపహరించినది. ఒకప్పు డీవారవనిని రాత్రియందు సంకేతస్థానమైన దేవాలయమునందు బ్రవేశించి విటునిరాకను నిరీక్షించుచు దొంగబూల భక్షణ మొనరించుచుండెను. తదనంతరం బౌభక్షణాపశిష్టమైన సున్నమును దేవాలయ శిలామధ్యభాగంబున రాసెను. పిమ్మట వ్యాఘ్ర మొకటి కాంక్షుమనుచు, హుంకరించుచు, మీఁదఁబడి గోల్లచే జల్పి కంఠమును గబళించి చంపెను. ఈవారకాంత వ్యాఘ్రమూను జూచి భయపడి నారాయణస్మరణము జేయుచు మృతినొందెను. నారాయణస్మరణ, సుధాలేసనమాలచే బాపవిముక్తయై, విష్ణులోకమును బొందెనని విజ్ఞాపనజేసిన జిత్రగుప్తుని పలుకు లాలకించి, ధర్మరాజు భటులతో నన్యవాపరసక్తుడై యుండెను. ఈ యధ్యాయమును భక్తితో వినువాగును, బఠించువారును, సర్వపాపనశ్చతురై శ్రీహరి మందిరము నొందఁగలరు.

రాధా జన్మాష్టమీ మహిమ

నగు లేకర్మముచే సంసారసాగరమును దాటి గోలోకము నొందెదరు. అట్టి కర్మమును, రాధాజన్మాష్టమీ మహిమమున నాకు వివరింపు మనిన నారదునకు బ్రహ్మదేవుండు చెప్పినట్లు సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె.

పూర్వకాలంబున నారదుండు నర్యలోకంబున కేఁతించి రాధాజన్మాష్టమీ వ్రతంబు చరించు వారి డివిధము? ఈ వ్రతముచేయుని వారి కేమి దోషము? ఈ వ్రతం బుచరించి యెవరు పశేషమగు ఫలము నొందిరి? నాకు బోధింపుమనిన

బ్రహ్మదేవుం డిట్లనియె. రాధాజన్మాష్టమీ వ్రతమును జేయు నార లనేక జన్మార్జితంబులైన బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతక విముక్తులై రాజహంసయుక్తులైన స్వర్ణవిమానము నధిష్ఠించి గోలోకమున రాధాకృష్ణ సమీపమంగు నివసించురు. ఈ వ్రతమున కింతిఫలము కలదని సమగ్రముగా బోధింప శ్రీహరి సమర్థుడుగాని యితగు లసమర్థులు ఐనను నాకుఁ దెలిసినంత సజగు సంక్షేపముగా బోధించు చున్నాను. ఏకాదశీ వ్రత సహస్రంబును, మేరుతుల్య స్వర్ణగానంబును, కన్యాదానసహస్రంబును, గంగాది సర్వతీర్థస్నానంబును, నిరుపమానమయిన ఫలము కలవి. ఏవికంటె రాధాజన్మాష్టమీ పుణ్యంబు శతగుణాధికంబై యలరాగుచున్నది. ఈవ్రతము హేలగా నశ్రద్ధగాఁ జేసినను, ననేక కులాన్వితుండై విష్ణుసదనమును బొందును. ఈ యర్థంబునం దొక్క పురాతనేతిహాసంబుఁ గలను, దానిం జెప్పెద.

పూర్వకాలంబున నొక పురవరంబున సుకేశీయు సుందరంగియు చాగుహాసినీయు నగు నొక నారకాంత యశావన వంతులును శ్రీమతులును నగు విటులను రావించి తన హావ భావ విలాసములచే వారిని ఎందించి తన చాతుర్యముచే ధన హార్జించుచు ౧౨ క్రీడలు నల్పుచుండెను. అట్టియెడ నొక్కనాఁ డా వారకాంత విశేషమున ధనకాంక్షచే నన్యనగరంబుఁ బ్రవేశించి స్వేచ్ఛగా విటులతో విహరించుచుండెను. ఒకప్పుడు సుందరమైన దేవాలయసమీపంబున రాధావిగ్రహపూజ లొనరించుచు నృత్యగీత మృదంగాది వాద్యంబుల సేవించుచున్న రాధాష్టమీ వ్రతపరులైన భక్తవర్యుల న్నొంది, య వ్హార

కాంత యా ప్రదేశమునకుం జని యతి శుశూహలాన్వితయై
 వినయముతో నిట్లనియె. ఓ పుణ్యస్థలముగా! మీ రే దేవ
 తను బూజించుచుంటిరి? ఎట్లు పూజించవలయును? ఈ
 పూజకు ఫలంబేమి? ఆ పూజావిధిని నా కుపదేశించి నన్ను
 కృతార్థురాలిం గానింపరే యని ప్రార్థింప నప్పులుకు లాలకించి
 యా వ్రతపరులైన భక్తవన్యు లిట్లని చెప్పందొడంగిరి. ఈ
 వ్రతము రాధాజన్మాష్టమిప్రతీకము. పెక్క ంద్రు చేల్పుల నల్ప
 భక్తితో నీ వ్రతము నాచరించి యభీష్టస్థితిలు పడసిరి. అది
 యనంత ఫలదంబు. దూరీకృత నురితంబు. ఐరమైశ్వర్య కారి
 ణంబు. ఈ రాధాదేవి భాద్రపదశతకాష్టమితిధిని దివాభాగం
 బాన వృషభానుండను రాజా యజ్ఞార్థమై భూమిని శోధింప
 ననుయమున హరిహరభి కర్షణముచే నొక పోకిరయలను దివ్య
 రూపముతో నానిర్భవించి ప్రత్యక్షుడగుచును. అప్పు ఁవృష
 భానుఁడు సంతోషాంతరంగుడై తన భార్యను దివ్యరూపాన్విత
 మైన శ్రీ రాధికాదేవి నిచ్చి పుత్రికాభావముతోఁ బాలింపు
 మని యానతిచ్చెను. అపు ఁ భార్యయైన కలవర ముతి
 ప్రేమతోఁ బెంచుచుండెను.

ఈదిన మిప్పుడు సప్తాష్టమియ్యెను. గంధపుష్ప
 ధూపదీపాలచే శ్రీరాధికాదేవిని కేమందఱును పూజించు
 చుంటిమి. రాధాజన్మాష్టమి వ్రతాచరణంబుచే బ్రహ్మహత్యా
 మహాపాతకోప పాతకంబు లన్నియు నశింపఁగలవనిరి. తద్వచ
 నంబు లాకర్ణించి యవ్వారకాంత నారితోఁగూడ యధావిధిగాఁ
 దద్వితం బాచరించి పరిశుద్ధయై మహామోక్ష సమయమున
 సర్వదష్టయై మడిసెను. ఆపిమ్మట యమాంజ్జచేఁ బాశముగ్గర

సాక్షులై యమమాత లేతెంచి, యూహరవనితను దీసికొనిపో
నుద్యమింప వారిని నిరసించి శంఖచక్రగదాధగుత్తన విష్ణునూత
లేతెంచి రాజహంస యుక్తంబైన స్వర్ణవిమానము నధిష్ఠింపం
జేసి, గోలోక నివాససౌఖ్యమును గొంగుజేసిరి. ఈవ్రతంబుచ
రింపనివారు, సగసార దుఃఖముల ననుభవించుచు జననమరణ
ప్రవాహము నొందుదురు. పూర్వకాలంబున నొకప్పుడు భూమి
దైత్యానీక శతభిరిమును సహింపలేక మిక్కిలి దుఃఖించుచు,
సత్యలోకంబున కరిగి బ్రహ్మదేవునితో దన వృత్తాంతమును
విన్నవించెను.

అక్కనులభవుం డివృత్తాంతము నాలకించి, భూమి
నూరార్చి, దేవగణంబులతో పిల్లలు చెంగటికేగి, ధరా
వృత్తాంతమును సనిస్తరముగా విన్నవించెను. అట్టియెడ గోలోక
నాథుండైన శ్రీకృష్ణుండు రాధికాదేవిని బిలిచి నీవు మర్త్య
లోకము దివళింపుముని యీనొచ్చి, నేను భూలోకము దవత
రించి, దుష్టనిగ్రహ, శిష్టపరిపాలనంబు లొనరించి, భూభారమును
బోగొట్టెద నని, బ్రహ్మాది దేవతాగణంబులకుఁ బలిపి, వారిని
దమ తమ నెలపులకుఁ బనిచెను. శ్రీరాధికాదేవియు గోలోక
నాథుని యాజ్ఞను కరినుననహించి, భూలోకమున కేఠెంచి,
హలముఖకర్షణముచే శోధించు యజ్ఞభూమియం నావిర్భవించి
కలావతీవృషభానుల కమందానంద సందోహదాయకంబైన
దారికారత్నమై, రాధాజగ్మాప్తమీ వ్రతసగుత్తన భక్తవర్యు
లచే నర్పితంబులగు గంధపుష్పఘోషదీప నైవేద్యాదుల
గ్రహించుచు సేవింపఁబడు చుండెను. పిమ్మట గోలోకనాథుం
డైన శ్రీకృష్ణుండును, నత్యసంధుండు గావునఁ దనవ్రతిజ్ఞాను

సారము భూలోకంబున వసుదేవగృహమందు నివసితనయ్యుండె
యవతరించి, నుష్టశిక్షణ శిష్టపరిపాలనంబు లొనర్చి, బ్రహ్మాం
ద్రాద్యమరగణ ప్రార్థితుండై శ్రీరాధికాదేవితో గోలోకమున
కేగి చిదానందమయుండై యుండె. ఈ యధ్యాయార్థమును
వినినను, బలించినను గోలోకనివాస నుభిము సంభవించును.

దూర్వాస శాపంబుచే బలయ్యుండు పంచభ్రష్టుడగుట

శౌనకుండు సముద్రమథన పృథ్వింతమును జెప్పుమనిన
సూతుం డిట్లనియె. పూర్వకాలంబున మహాతపస్వియు, తేజ
స్వియు, నీశ్వరావతారుండును, బ్రహ్మన్నియు నగు దుర్వాసుం
డొకప్పుడు సర్వేశ్వరుని బూజించి క్షత్వానననలన నిర్మయించి
వచ్చుచు స్వర్గలోకంబున కేతెంచి దేవేంద్రుని గని పరమేశ్వ
రునిచే బ్రసాదరూపముగా సమర్పింపజేసె పారిజాత కుసుమ
మాలిక నిచ్చెను. ఆ మాలికను గైకొని దేవేంద్రుడత్రైధ్యతో
నైరావతి కుంభస్థలోకాధిపతి మందలించును. అపు డ్దేవత
మా పారిజాత కుసుమ మాలికను దిగు తుండ్రముచే నొక
ర్పించి నేల బడవైచి పాదముచే ద్రొక్కి మూడుముక్కలుగా
జేసి విసరివైచెను. దానిజూచి తీవ్రక్రోధోద్గీతత మానసుండై
దుర్వాసుండు, త్రైలోక్యని శ్రీమధాంధుండవై నన్నుచమా
నించితివి కావున నీవు భ్రష్టశ్రీగుండవు కమ్మని శిషియించి
స్వాశ్రమంబున కరిగెను.

అటుపిమ్మట భువనత్రయంబునంగల దేవాసురమనుష్యు
లందఱు దుర్వాసుని శాపంబుచే లక్ష్మీకటాక్షు డరిహితులయి

శ్మశ్రిపాసానీడితులయి నుండుచుండిరి. దేవేంద్రుడు సందసవన విహారిసమయంబున నుర్యాసునిచే నివ్వెడలిన శఘంజై స్వగృహభ్యంతరంబున కరిగెను. అట్టియెడ నరావృష్టిచే జలా శయంబు లన్నియు శుష్కించినవి. నమస్తవ్యతీంబులు శుష్క ఫల వర్జితంబులై యెరిగిపోయినవి. దేవాసురమునిపేరు లందఱు శ్మశ్రిపాసార్గితులయి సత్యలోకంబున కరిగి కమలాసనునితో నీ వృత్తాంతమును విన్నవించిరి. అక్కమలభవుడగు వారి వాక్యంబుల నాలించి వారి నూర్చి యమరభృగ్వాది మునిగణంబులతో శ్రీరసాగరితీరంబున కరిగి నారాయణాష్టాక్షగీ మంత్రమును జపించుచు నప్పండరీకాశని ధ్యానించెను. అట్టి యెడఁ బీతాంబుగఁడును, జతుర్బాహుండును, శంఖచక్రగదా ధరుండును, జగదీశ్వరుండును, బుండరీక నిభేషణుండును, సంసార సాగరోత్తారకుండును, వనమాలా విభూషితుండగును, శ్రీవత్స కొస్తుభోరన్ముండగును బ్రసన్నుండును నగు భగవం తునిం గాంచి బ్రహ్మోద్యమరగిణంబులును భృగ్వాది ముని గణంబులును జయశబ్దపూర్వకంబుగా నమస్కరించి నుతియిం చిరి. అప్పండరీకాశుండగు వారి స్తుతివాక్యములను విని నేను శరణాగతగతిగఁడును నరగుండను అభీష్టవరము నొసంగి రక్షిం చెద; ఏ నారిణంబువలన మీగుటకు వచ్చితిరనిన, దేవా! నీవు దయాసముద్రుండవు; సకలలోక రక్షికుండవు; సదేవాసుర మానుషంబైన జగత్ప్రళయంబు బ్రహ్మర్షి శాపంబుచే సంప ద్విహీనమై దుఃఖార్థికమై కుందుచుండె. ఈ త్రైలోక్యంబును దుఃఖశోకాదుల నడఁచి ప్రోవుమని వేడుచున్నాము. నీకుఁ గాక యీ త్రైలోక్య రక్షణం బయ్యల కసాధ్యంబని ప్రార్థింప,

బ్రహ్మాండ్రాద్యమరగణంబులతో నక్షత్రములనేత్రులను వెంటయు నిట్లనియె.

ఓ దేవతలారా! సకలలోక దేవతలను సయ్యందిరా దేవి బ్రహ్మర్షిశాపంబుచే నంతర్ధానమున నుంచెను. అయ్యందిరా కటాక్షంబుచేఁ ద్రైలోక్యంబు నకలైశ్వర్య సమములంబగు మీరలందఱు కైత్ర్య గంధర్వ యఁ. కిన్నరాఁగ సహితంబరయి మందరగిరి వరంబును బెల్లగించి తెచ్చి సర్వలోకేశ్వరులతో భుజులతో దుగ్ధసాగరంబునఁ బడవైచి ప్రత్యులతోఁ గాఠ్యవసరంబున భుజంగమము మూషికమున కొడిగిసభంగి ప్రత్యులతోఁ జెలియి చేసి యా మందరగిరిని గవ్యముగాఁ జేసి సర్పరాజమును ద్రాడు సేసి మీరలందఱును నా సాహాయ్యముచేఁ దగువుడఁ, ఘోరము మీకు సిద్ధించును. పాపమతులైన ప్రత్యులు ఘోరహితుల బహుళదుఃఖములఁ బడచును. ఇవిధంబున మగ్ధించు సమయ మున ముందుగా హాలాహాలవిషము పుట్టఁగలదు. దానివలన మీరు వెఱవవలదు. అలసట యేమియు లేక క్రమంబున నఖిలార్థములు గల్గు. జగన్మాతయగు సయ్యందిరాదేవి మీకు నకలైశ్వర్యముల నొసఁగి ముల్లోకములను నిక్షింపనని యాన తిచ్చి యాకమలాత్మం డంతర్హితుండయ్యెను. అపుడు నుగా నురు లమృతమథన ప్రయత్నముం జేసిరి.

సముద్ర మథన వృత్తాంతము

అనంతరం బాదేవతలందఱు పురుషోత్తమ శిక్షితంబైన నీతిమార్గంబున సమరగణంబులతోఁ బ్రియవాక్యంబులు పలికి సంఖ్యంబు నెఱపి పరమోద్వోగంబున సుధా సంపాదనాయత్త

చిత్తులై యొకమత్యంబున నమందగమనంబున మందరనగంబు
 నగు జని, నాడిగానూతిన కుద్దాలప్రముఖ సాధనములచే
 గొంతద్రవ్వ బాహువులచే బీడించి, కడిలించి, పెకలించి,
 వృథులహస్తంబుల మీడికి నెత్తి భారమధికంబు, మఱవక
 పట్టుడు పట్టుడనుచు సురాసుర మూఁధంబు లమందిగిత్తిని
 మందరనగంబును దచ్చి జలరాశిలో బడవైచి యా మందర
 గిరిని గవ్వయుగా జేసి సర్పరాజును త్రాచుగా జేసి తరువ
 నారంభించిరి. అట్టియెడ రొంపిలో నాటిన స్తంభంబువలె
 నిటునటు గదలక పాతాళవ్యంతుము దిగిపోయిన మందరాచల
 మును గాంచి నాగు పలుచును సర్పరాజు ముక్తులైన నారా
 యణుం పలచి నులయుచిరి. భిక్షజనపరపాలన పరాయణుం
 డగు నారాయణుం డట్టియెడ నానావిధ దీపాలంపంబు లాకి
 ర్లించి దేవగణరక్షాపరిత్వంబు నంగీకరించి వేంచేసి కూర్చు
 రూపుండై జలరాసిం జూచి దిగబడిన మందరాద్రుని మీడికి
 నెత్తి దేవగణంబులకు సహాయుడై వారిలో మరల దిరువ
 నారంభించెను.

అట్టి సమయంబున మస్కహంబైన పెక్కుమంటలతో
 పరిహాలవిషంబు పుట్టి గహనంబుల దహించి నిగ్రంజపుంజం
 బుం భిస్మంబు జేసి దిగంబులం గోబాహలంబు సేయుచున్న
 సమయంబున గైలాసవాసిన నప్పరమేశ్వరుని దేవగణం
 బుం ప్రార్థింప దయార్ద్రహృదయుండై నారల కథయునిచ్చి
 పృథ్వీదయాంబుజమంబు నారాయణుని స్మరించి ప్రణామి
 చతుర్థ్యంతాస్వితంబును నమఃకారంతంబును “అచ్యుతానంత
 గోవింద” యను నామత్రయ మహామంత్రమును జపించుచు

హాలాహాలవిషమును మ్రుంగి కంఠంబున ధరియించి నదేహినుర
హానుషంబైన త్రైలోక్యంబును రక్షించెను. కావున గరిళి
కిరికిండునీ ప్రసిద్ధిం గొంచెను. ఈ నామంత్రయ మహామంత్ర
మును శ్రద్ధతో జపించు భక్తవగులు న్యాలివృక్షకి దావానల
న్యధ్యాది దుఃఖముల నెన్నఁచును బొందఁజాలగు. కావున
సీమహాన్యాయ ప్రశమనవిద్యను జపించి శంకగుఁడు హాలాహాల
విషమును భరించెను. పిమ్మట నెఱ్ఱనికన్నులును శిగున్నన
నచ్చునెంఱుకలును గలిగినదియు, దారిద్ర్య దుఃఖదాయకమైన
దియు నగు జ్యేష్ఠాదేవి జనించి ననేమి చేయవలయు నని పలి
కిన నప్పలుకు లాలకించి యమరగణం బిట్లనియె.

నిష్ఠుర భాషణంబును నన్యతంబును సంధ్యాకాలాశ్వసర
బును లశురాది నిషిద్ధవస్తు భక్షణంబును జేయునారి గృహ
మందు నివసింపుమా. మఱియు గురుదేవతాభిప్రాయాపిరిపి
తంబును వేదాధ్యయన శూన్యంబును దానధర్మ విర్జితంబును
దంపతికల హూపేతంబును బరదారి పరిధనాపహారానక్త జన
నివాసంబును సదాచారవర్జితంబును నగు సదనంబుల దారిద్ర్య
దుఃఖముల నిచ్చుచు నివసింపుమా. ఇష్టభంజన నానందవి
దేవగణంబు మరల దైత్యగణంబుల బాలకిడలిం దిగుప
సాగెను.

మోహినీ రూపధారియగు శ్రీహరి దేవదానవులని

అమృతము పంచుక

మఱియు నా క్షీరసాగరమును సురాసుర గణంబులు
డరుచుచున్న సమయంబున వైరావతము నుచ్చిత్రవంబు సుర

ప్రహరము సురసురభియుఁ జింతామణియు నప్పరోగిణులును
సకలజగన్మాతయగునయ్యిందిరాదేవియుఁ గుముదబాంధవుడైన
చంద్రుండును నమృతకలశ హస్తుండైన ధన్వంతరియు నావిర్భ
వించిరి. అట్టియెడ నైరావతి తురగోత్తమ సురక్రమంబులును
సురసురభి చింతామణ్యాస్పరోగిణులును స్వర్గలోక భూష
ణంబులై విరించి యనుమతంబున దేవేంద్ర భోగ్యంబులయ్యెను.
పిమ్మట నారాయణుని నేల్పులందఱు నీవు జగజ్జననండవు.
కావున సర్వలక్షణశోభితయు సకలజగన్మాతయు నగు శ్రీమహా
లక్ష్మిని బరిణయంబై ముల్లోకములను రక్షింపుమని ప్రార్థింప
నప్పుండగి కంఠంబున పరిణయంబున కంగీకరించెను. ఆసమయం
బున మహాలక్ష్మి తద్యత్రాంతము నాకర్ణించి నాకు జ్యేష్ఠు
రాలైన యలక్ష్మి పరిణయంబైన పిమ్మట నాపరిణయంబు
గావలయు నని చెప్పిన దద్వచనంబు లాకర్ణించి మహావిష్ణువు
వల్లెయని యుగ్ధులను డను నామగణుల చెరికమహర్షి కీర్చి
వివాహంబు గావించి యయ్యిందిరా కరధృతంబగు సువర్ణ
కమలమాలికను గంఠంబున ధరియించి సకలజగన్మాతయగు
నయ్యిందిరాదేవిని బరిణయంబయ్యెను.

ఆ మహాదేవిని పక్షిస్థలంబున జేరి ని యంబుజ భవా
ర్ణమరగణాది సేవకుండై సారదాది దేవర్షి గణంబు పరమహర్షం
బుతోఁ గీర్తింప, సిద్ధవిద్యాధరాదులు నిజవీరుడవద్యంబు లుగ్గ
డింప గధర్వులుపాడఁగా నప్పరసలాడఁగా మరకతమాణిక్య
వజ్రవైషణ్య గోమేధికనీల పుష్కరాగమయ సప్తప్రాకార
గోపురంబులును, పద్మరాగరత్నరాజ విరాజమాన ద్వారంబు
లును, వజ్రములు కవాటంబులును, నింద్రనీలమణిమయ సోపా

నాంచిత సువర్ణకమల కల్పాగనీలేందీనర శోభిషసరోవరంబులును గలిగి నిగుళుమానప్రభాభాసుగంగులైన వైకుంఠభామంబున కరిగి ననరత్నాచిత స్వర్ణసింహాసనాసీనుండును, టవ్యమణికోటి సంఘటిత కిరీటుండును, మణిమేఖలావేష్టిత కటిప్రదేశుండును, ననంతగుడ వివ్యక్తేవాది భక్తజనానితృతుండును, శ్రీమహాకౌస్తుభాలంకృత వసుండును, సుదర్శన సాంచడస్య కౌమోగక్తి నందక శార్ఙ్గహస్తండును, నీతకశేయూంబర ధరండును, నీల నీరద సన్నిభ కాయుండును, కిరు శాపరూపాలుండును, సునంత కల్యాణగుణాభిరాముండును, బుండరీక నిభేషిణుండును నగు శ్రీమహారాయణుం డయ్యిందిరాదేవి యతులిత భక్తిత్రజ్ఞా నిస్తయై యెనగ్గు చరిణసేవల సంగీకరించుచు నదానంద సుయుండ్డై యుండుచుండె. ఆసమయంబున సమరపుంగువు లెల్లగును చావులేని ముగ్గు టక్కని మునకి జ్వలనుడు భవ్యులారి చేత సున్న యమృతకలశముం జూచి సురలం దిరస్కరించి వుచ్చికొనిరి. తదనంతరం బాసురలు వెఱచి హరిని నుతియించి ప్రార్థించిరి. ఇట్లు శరణాగతులైన పోల్వుల గున్యం బవలోకించి భక్తజనాభీష్టప్రదుండూ గావున నప్పరమేశ్వరుండు సోయితోర్ప రించి మీరలు దుఃఖంపవలగు. నామాయాబలంబుచే మీ యర్థంబు మరల సాధించెదనని పలికి రాకేందుమండల సన్నిభ వదనంబును రంభాస్తంభ సంకాశంబులైన ముగ్గులును సువర్ణకంకణాది శోభితంబులైన కరంబులును ముక్తాహర శోభి తంబైన నక్షోజంబులును, స్వర్ణకింకిణీమేఖలావిర జమాన కటి ప్రదేశంబును, రత్నమంజీరనాదంబును నొప్పక గ్రోత్కారు మెఱుంగుబోలుమేనితో భాసురంబైన జగన్మోహినీహంకరు

దాల్చి భావయని నుటఁజూచుని నావులు గల్పించి మెల్లని నగ
వులచే మేనులమఱపించి కుఱికక్షవతోజూబులు గానిపింప
బయ్యెద బాటవిడిచి క్రీగంటి చూపులచే ననురపుంగపుల
మాహావిష్టదిత్తులంజేసి పొందెద పిలువములచే నర్థించు
చుండెను.

అట్టియెడ ప్రత్యేపుంగపు మెల్లగును గామాంధులై
మేనుండఱము కశ్యపసంతతి నారము. దాయామలము.
ఏకార్థ సంగతులగు మాంశభాలునీలని యర్థంబు విచక్షిత
నిరహిణివానినై పరజిగిరి పుష్కలని పాడనిలు నాలుకజూపు
లతో నుండును మమ జనునగవులేగయ మొగమెత్తి
యిట్లనియె. సుందగులగు పురుషులఁ గని వారినివంచించి పొం
దెను నాయండు నిజము పుట్టుట యత్యాశ్చర్యకరంబు. పెద్దలు
మావంటి కామినుల విశ్వసింపరు. కానింతు నా నేర్పుకొలఁది
మీకు విధించి యిత్తును. కలకమంని నాచేలి కీయమృత
కలశము నిండనిన సత్తుగుణీమణికి దానపు లమృతంపుఁ గడవ
నిచ్చిరి.

ఇట్లు సుధాకలశంబు సందికొని మందస్మిత భాషణం
బుల సూచిచూపుటచే ముగండులమ మేలుగీడనక నేను
బావియచ్చిన శత్రునిన సంగీకరించుట తర్తవ్యంబని నాకిం
దెలిపిన సత్తెయగుంఁగాక యని సురాసురగణంబు లుపనసించి
కృతాంత సుత్రే నివామంబు లాచరించి విప్రులగు గోభూ
హింశాపాత దానంబులు పురిపొల్పిర్యసంబును గైకొని ధవళ
వస్త్రంబుల ధరియించి నకగ్నూరాంగు మృగవాదచందన
గూఁపదీపాలంకృతంబుల నవగల్గి భాచిత సువర్ణశాలామధ్యంబు

నఁ బ్రాగగ్రకుశాననంబులం బూర్వదీర్ఘముఖుడై కూర్చుండి యున్న సమయంబున నుంచోసూక్ష్మశరణ ముగించుచు పాము లకు బాలుపోసిన మాడ్కి ననురూప కమృతము పోయెట పోనగదని మనంబున భావించి, రెండు పంక్తులుగా నేర్పూరిచి పైతృలను వేటాకనెనఁ గూర్చుండ బట్టి యిట్లనియె.

పైతృలారా! మీగు వేగిరపడకుండు. తడవునేయక వత్తు ననుచు చనుగవ పుష్పములొక్కని పయనాంశల ములచే జూచి, మెల్లని సగివులచే మేనులనుమలపించి కుఱ జాణమాటల మోహపలుచుచు, సురగణంబుల నవలోకించి తడవునేయగ త్రావడని యమృతమును నిభజించి యిచ్చెను. అపు డనురవములు మనసును వేల్పులగును వినినచు పోతుండఁ బంచిపెట్టెదనని చెప్పి దేవదూతంబుల వచ్చుననునొ ముగించి బంచి యిచ్చెను. ఐనను మనలను వంచనఁజేయును. తానేల మాటదప్పను. మనము వేగిరపడిన, మాటలాడదో, ముఖి చూడకుండునో, చనుగవ గప్పునో, యని ప్రణయభంగ భీతిచే బద్ధులగుచు వారేమియు సమగం జాలక ముగించుచు. అసమయమున నమరగణంబులొక బ్రవేశించిన మొకరక్కసులు పీయూష పానంబు నీయంగని, పరివ్రభాస్కరులు కనుసంజ్ఞ సేయ నారాయణుండు నుదగ్ధున చక్రంబుచే దక్కి రంగులఁ ద్రుంచెను. అయ్యది సుధాంతర్కృత మనురత్వికమును జెంగను.

అపుడు బ్రహ్మనిష్ఠాద్యమగులు వాని కిరంబును రాహువుగాను గబంధంబును గేతువుగాను చేసిపట్టి గూర్చించిరి. వారుభయులు పర్వములందు వైరంబు దప్పక పండ్రా

దిత్యులం బట్టి బాధించుచుండుదురు. సూర్యచంద్రమండలముల కధోభాగంబున రాహుకేతువులు సమముగా సంచరించు సర్వకాలము గ్రహణసమయ మనబడును. రాహువు సర్ప దేవతాకమగుటచేఁ దదాచ్ఛాదనము సర్వగ్రాసమన బడుచున్నది. సూర్యచంద్రోపగాగ సమయమున సర్వతీర్థంబులు, గంగాసమంబులు, సర్వవిప్రులు వేదవ్యాససములు, సర్వదానంబులు, భూదానసమంబులు. అపు డాచరించిన సర్వపుణ్య కర్మములు సకల సురితఱియం బొనరించి విద్యాధనాదిలాభమును గలుగఁజేయును. అటుపిమ్మట నొక శింషుమాత్రంబైన ననురగణంబునకుఁ జిక్కఁగుండగఁజేసి సకలను ధారణము నమరి సంఘములకుఁ బోసి హరి తనపూర్వాకృతిం దాల్చెను. అపుడు దానవశూరు లందఱు హరి కపటముచే మనలను వంచనజేసి నని క్రోధోద్దిపిత మానసులై దేవగణంబుతో యుద్ధమును జేసి హరినుదర్శనాశ్రు ప్రభావముచేఁ బరాజితులై యతీసుఖముతోఁ బాతాళమున కరిగిరి.

శ్రీనాథానుగ్రహ విముఖులగు నారలభీష్టార్థము నొందఁజాలరు. కమలంబుని శరణంబు వేడిన జనులు నిత్యకల్యాణ సంయుక్తులై యైహికాముష్మిక సుఖములం బొందెదరు. కావున నింద్రాద్యమణింబులు చతుర్దంత గణాదిశ్రేష్ఠ వస్తువులను బొంది స్వర్లోకంబున నితతీశయ సుఖ మనుభవించుచు నివసించిరి. పురాణేతిహాస సారంబగు దీనిఁబఠించువారును వినువాగును పగిలెపాపులయి, యిహపరసౌఖ్యముల నొందెదరు.

మార్గశ్చ మూస ముచిలి గురువారి మహిమ

శౌనకంశు పరమేశ్వర్యవ్రతదంబును బుత్రసౌత్రాభి
వృద్ధికరంబును సగు నొకసుకృతపిల్లమును పివలించి బోధింపు
మనిత సుతుం డిట్లనియె. పూర్వకాలంబున ద్వాపరయుగ
మందు సౌరాష్ట్రదేశమందు సకలసంపదలకు నాకరంభమగు సగరి
రాజం బొందు గలవా. దానిని భద్రశ్రేణు డను రాజు పరిపా
లించు చుండెను. ఆరాజన్యున కనేక పుత్రులు కలిగినతరువాత
సముద్రునకు మహాలక్ష్మ్యుని బోధించి కిమలగిరిగి మూర్త్యుల
యవతరించెను. ఆ రాజేంద్రుం డట్లప్రేమతో సుచంద్రికయును
ధర్మవత్నింగూడి సకల సౌభాగ్యభాగ్యంబుల ననుభవించు
చుండెను. అంత నొక్క నా డింటరాడేపి భక్తవాత్సల్యముచే
భులోకంబున కేతెంచి భక్తుల రక్షింపదలించి బ్రహ్మగణ
సువాసినీరూపంబు దాల్చి రాజభార్యాంతఃపుర సమీపంబున
కరిగి రాజభార్యానుమతంబున లోకంబు బ్రవేశించి యామెచే
నీయబడిన సింహాసనంబున గూర్చుండెను. పిమ్మట నారాజ
భార్య యతులిత భక్తితో నమస్కరించి మీరాకారు గారము
బెద్ది వివరింపు మనిన నయ్యుండరా నని రాజు స్పష్టముగా

పూర్వజన్మంబున నీవు గొప్పధనికుండగు న్నిత్యునకు
భార్యవై సకలదానధర్మంబుల జేయుచు నిత్యకల్యాణ సం
యక్తవై దాసీదాసజనంబులు గొలుపి చక్క నుభయంబుల
ననుభవించు చుంటివి. అట్టియెడ నొక్క డింసంబున భర్తతో
గలహించి భర్తృతాడితవై గృహబహిర్యాగంబున కేతెంచి
రోదనంబు నేయుచుంటివి. ఇట్లుండ మహాలక్ష్మీ బ్రహ్మగణ్ధ్రీ

నూనంబుతో నీ నహిసంబునకుఁ జనుదెంచి నీ వృత్తాంతం బాద్యంతంబుగా నాకర్ణించి వెలవకుము నీవు దుఃఖంపవలదని యూరార్చి మార్గశీర్షమందలి గురువారంబున గంధపుష్పా ద్యుపచారంబులచే మహాలక్ష్మీనిం బూజింపుము. మొదటి వారంబున కృశరాన్న షీరాన్న ములను, రెండవవారంబున శర్కరామిశ్రిత గోధూమాపూపంబులను, మూడవవారంబున లవణాపూపంబులను నాల్గవ వారంబున దిధ్యోదనంబును నివేది సఁ జేయవలయును. ఇట్లు భక్తితోఁ బూజించు వారసర్వ రత్నకనకోజ్వల భూషణసూక్ష్మానులేపనంబులు ధరియించి ప్రాకారపరివేష్టించి నైవేద్య సౌభాగ్యభాగ్యంబులను నివసించి పుత్ర పౌత్రాది సకల సుఖముల నొంది వర్తింతురని యానతిచ్చి యంతర్ధాన మాయెను. ఆమహాదేవి నట్లే పూజించి సకల సౌభాగ్యభాగ్యంబులనుభవించి పంచత్వమునొంది యాదేవతా కటాక్షంబున మిరిగువురును రాజదంపతులై మణిముక్తాధనా దులను, దీప్తియుగారోగ్యైశ్వర్యాదులను బొంది నిరతిశయ సుఖంబున వర్తించుచుండిరి. మార్గశీర్ష గురువార మహాలక్ష్మీ పూజాప్రభావంబు పూజ్యంబగు రాజ్యంబు నేయుచుఁ బురందర విభవంబు నొంది విమానమంటప ప్రాకారప్రాసాదసౌధ చంద్ర శాలాంగులాది వివిధభవనంబుల నివసించుటకుఁ గారణంబయ్యె. ఈ జన్మంబునఁ గూడ మార్గశీర్ష గురువారంబుల నయ్యిందిరా మహాదేవిని బూజించి యిహపరసుఖంబుల ననుభవించి తీర్థంబు లోకసుఖము నొందఁగలవని బోధించిన, నప్పలుకు లొలికించి రాజభార్య రాజ్యమదగర్వాన్వితయై కాలితామ్రనం బులు మహాలక్ష్మీగంబు చందంబునఁ గ్రూరదృష్టితోఁ

జూచును నెదిర్చి యవహించి యాత్మ శ్రేష్ఠిని నన
చేడియలచే నక్షణగొట్టెనెను.

విన్నపట సంగతియు బహిష్కారమున కీలగది యా
బ్రహ్మశ్రేష్ఠి యంతర్భూతం బయ్యెను. అది ముదలుకొని మణి
ముగ్ధధనాగలును, వివిధ స్వకభూషణములను, నీలక" శే
యోని పిరివిప్రప్రభులును పోరా న్యాయములై కాలక్ర
మమున నశించెను. మహాశిష్టి దునులులగు గరితురగు రధ
నామములు చితురగు పోరాదులును గోమహిష్కారము భు
ధనమును మడిసె. ఇవ్విధంబున రాజదంపతు లిరువురు నన్న
వప్రప్రపీహీనులై నానాదుఃఖంబుల పాటెరి. ఈ రాజదంపతు
లకు పోడశాబ్దంబులు నయసుగల శ్యామల యను బాలిక
రత్నము గలదు. ఆబాలికారత్నము మార్గశిర మసమంతరి
గురువారంబుల లక్ష్మీనాంయణులను గంధ పుష్ప భూషణ
నైవేద్యాదులచే బూజించి యాలక్ష్మీనామాయముల కలుగ
కటాక్షితాత్రింబై యనల్సభక్తితో భ్యాసపండితాదులు నల్లు
చుండెను. అట్టియెడ నొక సార్వభౌముండగు రాజన్యముండ
మణి మృగాయాచిత్రంతులై మహామధ్యమున నుండు
యాగామాబు గని తత్పూరితస్థితి సహజముల జలంబులు
దప్పిదీక్ష నాస్వాదించి మెల్లసమీచు చల్లగాలిని నేలించుచు
విశ్రమించి చేడియలతో నయ్యారామంబున విహరించు
శ్యామలను గాంచెను. ఈ యువకునినది పోరాదులబూచి
మదనశరపిద్యయై నిలుచుండను.

ఇట్లు పరస్పరావ లోకనంబుచే గాఢానురక్తు పరి
వారంబుచే బరస్పరవృత్తాంతం బాద్యంతంబుగా నుత్పరిగరి.

పిదప నా శ్యామలను సార్వభౌముం డగు నారాజన్యచూడఁ
మని గాంధర్వపిఠం బరిణయంబై యా బాలికను గారివం
బునఁ జెంచి న జననీజనకుల యనుమతిం బడసి నిజరాజధాని
కరిగి వివిధ మహోత్సవంబులతోను నృత్యగీత పాద్యంబుల
తోను, దన శుద్ధాంతంబునం బ్రవేశించి యక్కంతామణితో
సకల భోగంబుల ననుభవించుచుఁ బరమానంద భతితుండై
యుండెను. జననీజనకులు జామాతృపితృవంబును బురంధర
విభవంబుగా నాకర్ణించి తమ తనూజ సౌభాగ్య భాగ్యంబుల
శ్లాఘించుచు వారిభవనంబున కరిగి వారిచే సశారవంబుగా
సన్మానము నొందె యక్కడఁ గొన్నిదినంబు లానంది భరితం
తరంగులై యుండిరి. ఇట్లుండి కొన్నిదినంబులు గడిచిన పిదప
నల్లునితోను బుత్రికతోను స్వనగరమున కరిగెదమని చెప్పి
ప్రయాణమైరి. అప్పుడు కూతుఁగు దివ్యాభరణములను, గొన్ని
నాణెములను, బదిలముగా నొక మందినంబున నుంచి తన తలి
దండ్రుల కిచ్చును. వారావస్తువులను దైకొని యింటికి వచ్చి
చూచుకొనిరి. అపయన్నియు నంగారములైనవి. వానిం జూచి
యాతలిదండ్రు లిరువురు మిక్కిలి మఱుఁపించిరి. ఈవృత్తాంతము
నల్లుండును కూతుఁడును విని వారిచ్చట కేటించి పరివారార్చి
మహాలక్ష్మి పిరస్కారంబునఁ గలిగిన యనర్థంబును, సధిక
శ్రద్ధాభక్తులతోఁ దాము నలుపు మార్గశీర్ష గురువారిలక్ష్మి
పూజా ప్రభావంబును, వారికిఁ దెలిపి వారిచేత నాలుగు వారం
బుల సవర్యుల సతిభక్తితో యథావిధిగాఁ జేయించి మహా
లక్ష్మీకరఁ డిమున వారికి మణిమయ స్వర్ణభూషణ దివ్యాంబ

రాది తాభమును, రాజ్యలంఘమును, గిలుగిజేసి వ్యవగరిమున కరిగిరి.

తదనంతరం బౌద్ధసంఘమును సోదాహృత్య బాహుళియును జితేంద్రియుఁడై యూహారనియమంబునను లక్ష్మీనారాయణులను బూర్వోక్త గురువారములందుఁ బూజించి నమస్కరించి వారిని హృదయఘృతాదీక పుష్కలములు నిరంతరము స్మరించుచుఁ బుత్రపౌత్రాదులతో సకలసుఖంబుల ననుభవించి యుష్మదేవతానుగ్రహమువలన గౌరవక్రమముగాఁ జేసి పుత్రులొక మా నొందిరి. ఈకథను విన్నవారును బలించిసంతోషును నిహపగి సుఖముల నొంది వర్తింతురు.

నరమేధ మహిమ. - నరరక్షణ మహిమ

శౌనకుండు పుత్రపౌత్రదాయకంబును, సైహికాముష్మిక సుఖవ్రదంబును, హరిమందిరప్రాసాదంబును నగు పుణ్యకర్మమును బోధింపు మనిన, సూతుండు మఱియు నిట్లనియె. పూర్వకాలంబునఁ గృతత్రేతాద్వాపరయుగంబుల వర్తించు పుణ్యపురుషులు గోమేధ సరమేధంబుల నొనరించి యుహారలోకంబులఁ బెక్కు సుఖంబుల ననుభవించి హాసములరంబు నొందిరి. ఎవరు దమప్రాణవ్యయమును ధనవ్యయమును నాలోచింపక బ్రాహ్మణుని రక్షింతురో, వారు బ్రహ్మాది లోకముల నివసించి సుఖము నొందెదగు. ఈయర్థ మందొక పురాణవేద హాసముం జెప్పెద, సావధానులై ననుండు.

పూర్వకాలంబునఁ బ్రజాపాలన తత్పరుండును, యాగదానశీలుండును, విష్ణుభక్తుండును నగు నొక రాజన్యుండు

సకలసంపదలు గలిగియుం బుత్రసంపదలేక మిక్కిలి చింతించి
 గాలవాశ్రమంబునకుం జని యాతనికి నమస్కరించి తనదుఃఖ
 మును విన్నవించెను. ఆగాలపుం డుచిత సత్కారంబుల గౌర
 వించి సర్వతాద్రుక్తోవిరుదాను, నుండరవదనుండును, సత్కుల
 ప్రసూతుండును సగు సగుని బతువుగాజేసి సరమేధయాగం
 బొనరించిన నది పుత్రదాహకంబును, హరిమందిరప్రావకంబును,
 సగు నని యానతిచ్చెను. అపుడప్పుడు లాలకించి యారాజ
 న్యుండు గాలవోక్త గుణాన్వితుండగు నగుని నాలుగులక్షల
 సువర్ణనిష్కంబులచే గొనితెమ్మగిని తనభృత్యుల కానతిచ్చెను.
 అనంతరం బారాజభటు లనేక గ్రామంబులఁ దిరిగి తిరిగి
 యనేక ప్రసంగింపబడును, పరనాటియుతంబును నగు దశపురం
 బను నొక గ్రామంబున నుశీలయును కన్యకను బరిణయింపజై
 మువ్వుగు తనయులం బడసి భార్యపుత్రాదులతో గృహస్థాశ్ర
 మమం దున్న వాఁడు నిర్వహింపఁతుండును నిరతాగ్ని
 హోమాశ్రమ, వ్రాతాశ్రమ, విష్ణుఘోషాచారతుండును నగు
 గృహ్య దేవుండను విప్రునిం గాంచి మారాజన్యండు సకలసంప
 దలు గలిగియుం బుత్రసంపదలేమిచే గుండుచు, గాలవకుని
 వగుని ధర్మోదేశంబువలన సరమేధయాగంబు పుత్రులదాయ
 కంబని వెల్లెసికొని యాశ్రమవారిం బొనరింపఁ దలంచి ధర్మ
 పత్నితో దీక్షితుండై యున్నవాఁడు. అతఁ డాక్రతువగంబున
 నరవశువును బలివేయుటకు నాలుగులక్షల నిష్కములచే
 ద్రుయఃమునగించి తెండని మాకానతిచ్చెను. అపున నిష్కం
 బులఁ జేసికొని నీ మువ్వుగు తనయులతో నొక తనయుని మా
 కిమ్మని ప్రార్థించిరి.

ఈ మాటలను విని యా దంపతు లిగువును శోక విహ్వల మానసులై సరమేధయాగంబున బలికై తినియు నిచ్చి మేమట్లు జీవించుము. తనయుల లేనిదే నుము బ్రతుక జాలమని నిశ్చేతి నొనరించిరి. అటుపిమ్మట నా కృష్ణదేవుఁ డను భూసుగుండు రాజాజ్ఞ యని వార్యులుగాన నాతనయుని విడిచి వృష్టిపండవైన ననుం గొనిపోవుమని ప్రార్థించి నా రాజ భటు లా వసనముల నొకర్నించి క్రోధరక్తాంత నీత్రుల నాలుగు లక్షల వాసముల నొద్దల నొద్దల గొనిపోయెను. బడవైచి బలాత్కారంబున విప్రపుత్రునిం గైకొని పట్టుటకు బ్రయత్నిం చిరి. అట్టియెడ నా విప్రుండు 'బద్ధాంజలిపుటుండై జ్యేష్ఠ పుత్రుని విడిచి మాకిమి క పుత్రుని తీసికొని వెళ్ళుడని చెప్పు టకు నోకుచున్నది యనెను. ఇది వినెడిది బాంజభటులు కనిష్ఠునిమ్మని యడిగిరి. ఆ మాటలను విని యా పిప్రపత్నియను నుశీల ముద్గదరంబుచే శిరంబునుం గొట్టకొనుచు నాతాహత కదలివలె నేలంగూలి మూర్ఛనొంది నేను గనిష్ఠునీయఁ జాల ననియెను. అటుపిమ్మట సాధ్యమనుకుండు "తల్లిగై గనిష్ఠుం డును దండ్రకి జ్యేష్ఠుని" బోను ప్రమాద మొనరించి నే నుదాసీనుండ నై తనచి రోదనము జేయుచు దలచెంద్రులకు నమస్కరించి రాజభటులతో వెడలెను. అపు డా జననీ జనకు లతిశోకముచే సంభ్రాంతులు నొందరి.

అనంతరం బాంజదండశాలు ద్వైజనుకునితో బయలు దేటి మృగశాబక సంకులంగాను పేద్యాత్య శిష్యగణాన్వితం బును నగు విశ్వమిత్రాశ్రమంబు సొచ్చి విశ్రమించిరి. అపు డా విశ్వమిత్రుండు మీ రెచ్చటనుండి యిటువచ్చితిరి.

ఇంగుళి మొంగులకు బోయెదగు. ఈ రాజకుల గారణంబైది
యనిన నా రాజభటులు “నూరాజు ఘోరనిగ బడయగోరి
నరశుభయాగంబున దీక్షితుండై నరబలింబకు శాస్త్రకోవి
దునిను నుండెనదను నను నని బ్రాహ్మాలకుని నొకగు
లక్షల నాణంబులచే గొని తెండెనె యానతచ్చ గంపున నా
పిప్రబాలకుని కైకొని రాజనమి. అనిన కంగుచుంటి” మని
విశ్వామిత్రునితో పుష్కరించి పిశ్వామిత్రుండా మాటలు
పని బాలకుని కోట కైనను బ్రాహ్మణుని కోటకైనను బోపించు
ప్రభువు కోటకైన - నవని శృణునావని. నివా ప్రాణంబుల
బలిష్ఠునితో హరిశ్చంద్రుని బ్రహ్మలోక నివాససుఖంబు
గలుగునని అని యుతెరింగంబున భాపించి పిప్రసుతుని విడిచి
యజ్ఞంబున బలికొట్టె పృష్ఠాండనన ననుం గొనిపోమ్ము. ఈ
విప్రసుతుడు జన్మించి యేసుఖం బెఱుంగనివాడు గావున
వీనిగ బరిశ్చించించుట యర్హంబు. ఈ బాలకుడు గృహము
నుండి బయలుదేరిన పాణిమి నుపయోగిని యిప్పటివఱకు
తెలిదండ్రు లిగువును రోదనము చేయుచు శోకాశ్రువులచే
నంగుతైరి. ఈ వృత్తాంతమును వివృతృప్తిచే చెలిసికొంటిని.
ఈ బాలకుని రక్షించి హరిశ్చంద్రుని బలిపానని యాన
తచ్చను.

అపు డారాజభటులు బ్రాహ్మత్వంతమును విని రాజు
రేక మే మిహ ప్రసంగుని విడిచి మి-మింగ గొనిపోడు బాల
కుని దప్పి యా బాలకునితో బ్రయాణమై వేపురవయం
బున హరిశ్చంద్రుని పిశ్వామిత్రుండును బయలుదేరి రాజనగర
ంబుంటి యశ్చ అనుధ్యులు ప్రవేశించెను. అపు డారాజు

విశ్వామిత్రు వెనుకొని బ్రహ్మరూపియై మీ రాకవే నా
యాగముల సఫలంబయ్యె నీను గృహస్థుండవైతి నని నమస్క-
రించి యుచితాననముగల నానందములను. ఆ సమయం
బున విశ్వామిత్రునివరుగున వరబలిలేకుండగానే నీక్రతువ
రంబు సంపూర్ణమలంకరము, నీకు నుచితప్రతిఫలమయ్యెడివి
పూర్ణాహుతి వాచరంచి ప్రతాపముఁజ్ఞి గావించి ధర్మపత్ని
సహితుండై యువధ్వజులకై వెనుకించి యుద్ధశాలను విడిచి
స్వధవసముహారముచే ముగియ గౌరవ్యముగా బలిగొనెను. నా
తపశ్శక్తిచే నీకు సకలసాధ్యములు చేకూరెను. నీ నీ బాలకుని
గొనిపోయి నీని తలినంత్రుల కిచ్చెదను. ఈ బాలకు డంటి
నుండి బయలుదేరినది ముగియు కడగివలెను నాను శోకాల్లిలో
మునిగి కుంగుచు నిరగనిశోకాశ్రమమునందుచే నీత్రవిహింను
తైరి. ఈ వృత్తాంతమును నేను నావ్యవస్థితచే బలిగొని నీకు
విన్నవించితి ననినఁ, దద్వచనంబు లొకర్థించి రాజన్యండు
సమ్మతించి సబహుమానంబుగా మీరీవివ్రజాలకుని గొని
పోండని విశ్వామిత్రునితో విన్నవించెను. అటుపిమ్మట గ్రతు
సమాప్తి గావించి యారాజన్యండు ధర్మపత్ని సహితుండై
స్వధవసంబునఁ బ్రవేశించి రాజ్యభోగముల సనుభవించు
చుండె.

మఱికొన్ని టనంబులకు నారాజభార్య గర్భవతియై
పదియవమాసంబున బ్రభావితకంఠమునను, నుంచర పదమం
డును, రాజవంశయోగ్యుండును, నగు గుహుండుం గనియెను.
పుత్రోత్సవ సమయంబున గోభూతిల హిరణ్యది దాసంబుఁ
వివ్రతతికొనంగి క్రమముగా విహితకాలంబున నామకరణ

న్నప్రాశసాది శుభసంస్కారంబుల నాచరించి విశోకుండై
యారాజన్యండు భార్యపుత్రాదులతో నానందభరిత హృద
యండై యుండెను. అటుపిమ్మట విశ్వామిత్రుం డారాజన్యని
యనుమతి పడసి యాబ్ లకుని గొనిపోయి ముఖపడుచున్న
జననీజనకుల సూరార్చ్య కుమారునిగనఁ బట్టి వారిచే నమ
స్కృతుండై నిబాశ్రమంబున కరిగె. ఆదంపతు లిరువురు తమ
తనూభవుం గని గొనిచించుకొని యంతకాలంబునకు నినుం
గాంచి ధన్యులమైతి మని తూనందించిరి. పుత్రావలోకన
హర్షంబుచేతను విశ్వామిత్ర ప్రసాదముచేతను వారిగువురు
నేత్రలాభము నొందిరి.

విశ్వామిత్రుండు విప్రబాలక ప్రాణదానంబుచేతను,
జరకాలానుష్ఠిత తపోనిష్ఠచేతను, దేజోరూపుండై శాశ్వత
దివ్యసుఖంబు లనుభవించుచుండె. ధనమును బ్రాణములను
బరిత్యజించియైన, నితగులను రక్షించు సుదనులు వైష్ణవపదం
బధిష్ఠించి శాశ్వతసుఖంబు నొందెదరు. కృత త్రేతా ద్వాపర
యుగంబులందు గోమేధ సరమేధంబు లైహికా ముష్మిక ఫల
దాయకంబులైనను గలియుగంబున నిష్కర్షణంబు లగుటండేసి,
హనిని శిష్టజను లాచరించుటలేను. కలియుగంబున నిత్య
వైమిత్తికాది విహితకర్మంబులను, వాపీ కూప తటాకారామ
దేవాలయాది నిర్మాణంబులను జేయు శిష్టజను లాయురారోగ్య
సౌభాగ్య భాగ్యంబుల ననుభవించి యీలోకంబున యశస్సంప
న్నులై యంతకాలంబున శ్రీహరిమందిరంబు నొంది పునరా
వృత్తి రహిత శాశ్వత సుఖంబున వర్తింతురు. ఈ యధ్యాయా

ర్థమును పిన్నవాగును, బతిండువాగును, పగిలేవాళ్ళులై యెహికామూస్కికి సుఖంబుల నొంది వర్తింతును.

శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమీ జయంతీ వ్రతముల మాహాత్మ్యము

శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమీ జయంతీ వ్రత మాహాత్మ్యమును శోననంబు జన్మమునిన సూతుల డిట్లనియె. పూర్వకాలంబున నేలసంఖ్యకల దైత్యవిభూలు గాజచిహ్నములచే నిలుగు జనించి భూమికి భారభూతులై లోకంబుల బంధించుచుండెడి.

అట్టియెడ భూమి యా భారమును వహింపఁజాలక గోరూపధారిణియై సత్యలోకమున కరిగి కన్నీరుగార్చుచు దన శోకకారణంబంతయుఁ గొఱంతవెట్టక యెఱింగించి పెద్దపెట్టున నేడువం దొడంగె. దయామయుండగు నక్కమలభవుం డడియంతయుం జిత్తిగించి కరుణతో ధరిణి నూరిడఁబల్కి యింద్రాద్యమరగా నహితుండై తీరినముద్ర తీరమున కేతెంచి భక్తజన పరిపాలన పరాయణుండగు నారాయణుని నుభయించి భూభార క్షేమమును పన్నవించిన ఓన్విత్రుండుంబంతయు నాడి ర్పించి యానారాయణుండు “మేదినిపై యాచివకులమున మీరి లందఱు మీయంశముల బుట్టంజనుడను. శేషుండు భూభార హరణార్థము మాకిగ్రజుండై జనింపఁగలఁడు. యోగిమాయ నాయాజ్ఞచే గార్యార్థంబై నిజాంబున గోనలమరిపలి నుప గృహంబున జనించు. నేను దేవకీకుసు దేవులకుఁ దనయుండనై జనించి భూభార మణించెద” నని యానతిచ్చి యంతర్హితుండయ్యె.

తద్వృత్తాంతం తాకర్ణించి బ్రహ్మాండ్రాశులు స్వనిల
యంబున కరిగి యాదవ నంశంబున స్వాంశంబులచే జనించిరి.
శ్రీనాథుని యాజ్ఞచే శేషండు దేవకీదేవి కడుపున నేడవగర్భం
బయ్యె. అయ్యవనరంబున విశ్వరూపుండగు హరి దన్ను నమ్మి
యాదవులకుఁ గంసునివలన భయంబు గలుగునని యెఱింగి
నొంగమా యాదేవి కిట్లనియె. ననుదేవ భార్య రోహిణి
యను తగిలాక్షి నందగోకులమందు నున్నది. దేవకీ కడుపున
దీపించు శేషాఖ్యమయిన నాతేజంబును నేర్పుతో నాకర్ణించి
గోహిణీదేవి కడుపున జన్మపుము. నేను దదసరిగంబాదేవకికి
సుతుండనగుదు. అట్టియెడ గోకులమందలి నందగృహమంగు
నందపత్నియగు యశోదాగర్భంబునఁ బ్రవేశించి నేను జనిం
చిన సమయంబున నీవును జనింపవలయునని యానతిచ్చిన,
శ్రీమహావిష్ణు వచనముల నాకర్ణించి మహాప్రసాదంబున
యయ్యోగమాయ యియ్యకొని మ్రొక్కి చయ్యన నచటకేగి
దేవకీదేవి కడుపులో దేబాల్లు గర్భంబును మెల్లనఁ దగిచి
రోహిణీదేవికడుపున నిలిపి చనియె. పిమ్మట దేవకికి గర్భప్రావ
మైనదని పౌరులు వగచుచుఁ జెప్పకొనిరి. రోహిణీదేవికి యుక్త
కాలంబున శేషండు తనయుండై జనించి బలభద్రుండను
సామంబునఁ బ్రఖ్యాతుండై గోకులంబునఁ గ్రీడించుచుండె.
అట్టియెట సర్వజ్ఞుండగు శ్రీమహావిష్ణువు దేవకీగర్భంబునం
బ్రవేశించి నవమాసానంతరంబున మేఘములు గర్జించి వర్షించు
చుండ రోహిణీ బుధవారయుక్త శ్రావణ కృష్ణపక్షాష్టమీ
తిథియందలి నిశీధంబంగు వైకుంఠ లోకాధిపతింబగు దివ్య
మంగళవిప్రహంబుతో దేవకీవసుదేవులకు సాయోత్కరించెను.

అసమయమున గోకులమందలి నందగృహమందు నంద
పత్నియగు యశోదకు మోగిమాయా తనూజుడై జనించు.
అపు డాదేవకీవసుదేవులు భగవంతుని నుంబుల కంనునివలన
దమకుఁగలిగిన పిశేషమును భయమాను విన్నవించిరి. సర్వశక్తి
యుక్తుండగు శ్రీహరి తద్విచనముల నాకర్ణించి కంనునివలన
నీకు భయంబున్న యెడల నీవు నన్ను గైకొని గోకులంబునకుం
జని యశోదాశయనతలంబున నుంచి యచట నవలరించిన
యోగమాయా రూపంబగు బాలికందచ్చి దేవకీశయనతలం
బున బెట్టుము. ఈరజభవన ద్వారక నాట గైకొలుములును, శృం
ఖలంబులును, విశేర్ణంబులగును. దుస్తరంబును దేగాశయ
ప్రవాహాయుతంబును నగు యమునానది నీకు జానుదమ్నంబగు
ననిన, వసుదేవుం డీహంబు నుపసంహరించి బాలుండవు
గమ్మని ప్రార్థింప హరి తనమాయాబలులతో బాలుండయ్యె.

అటుపిమ్మట ద్వారక నాట గైకొల్పె శృంగులంబులు విశే
ర్ణంబులై గమనార్హంబులయ్యె. యమునాప్రవాహంబు జాను
దమ్నంబై యొప్పె. అట్టియొక వసుదేవుండు తనచేతులచే
బాలకు నత్తొకిని బ్రీపునమాయంబున విసుపయోబలులతో
జేతులం జాటి యమునాప్రవాహంబునంబు బడి నీలివిప్రుయన్న
బాలకుని గని కనుమఃఖతుండై సర్వేశ్వరుని బ్రార్థింప
నమ్మధుసూదనుండు కరుణామయుండు గొన్నన నవ్యయ వసు
దేవ కరంబులం జిక్కె. అపు డాననుదేవుని గొలుకుని
గైకొని నందనదనంబునకుం జని యశోదా శయనతలంబునం
బరుండబెట్టి యచటఁ బుట్టిన యోగమాయారూపంబగు
బాలికం దెచ్చి దేవకీశయనతలంబునం బరుండఁబెట్టి తాను

బూర్వంబునవలె నిబద్ధార్థ కవాటమగు కారాగృహంబున శృంగులొన్నియుండై దేవకీసహితంబై నివసించియుండెను. పిమ్మట గంసుండు దేవకీదేవి ప్రసవించిన నార్తను మాతల వలన విని యాబాలికను బలాత్కారముగాఁ బట్టుకొని పోవుచున్న సమయంబున దేవకీసను పోవు లిగువున నతిదశఖముతో నాక్రోశించుచు బాలిక నిమ్మని పెక్కువిధముల వేడుకొనిరి. వారిప్రార్థన నంగీకరింపక కఠినదిక్తుండై తిలోహరిభాగంబునం బడవైచి చంపుటకు నుద్యమించెను.

అపుడాబాలిక తన కాంచన వల్లభయు సంతూర్ణ చంద్ర బింబాననయు నష్టభాజాన్వితయు నయి దివ్య దేహంబును దాల్చి మిటికి కెని యంబరవిధిని బ్రకాశించుచు “ననుజంప నీకు శత్రుముగాదు. పినుజంపు పురుషోత్తముండు గోకుల మందలి నందగృహమధ్యంబునఁ బెరుగుచు సుఖముగా నివసింది యుండె” నని పల్కి యా మహాదేవి సురసిద్ధ సాధ్య యక్షిణిన్నర గంధర్వములు చేయు పూజావందనంబులం గైకొని యదృశ్యయయ్యె. పిమ్మటఁ గంసుండు విస్మయాపిష్ట చిత్తుండై బద్ధులైన దేవకీసనుదేవులను కారాగృహ విముక్తులంజేసి గృహభ్యంతరంబునం బ్రవేశించి నిరింతరి దూయ మాన మానసుండగును భగినియగు పూతనను బిలిచి నీవు శీఘ్రముగా నందమండరమునకుఁ జని కపటవేషముచే నంద పుత్రుని వధించి రమ్మని యానతిచ్చెను.

ఆ పూతన తపస్వచనముల నొకర్చించి మాయచే దివ్య సుందర పిన్దహముం ధరియంచి, గృహభ్యంతరముం జొచ్చి

శయనశలంబున ముగిసి నేత్రముల నిద్రించుచున్న యశోదా నందనుం గని తన ముందుభుల్తుపై నిలకొని కొంతసేపు ముగ్ధు లాడి గదికమున నుద్దిష్ట విమలస్త స్థరాగ్రభాగమును శిశుముఖ మందుగచి స్తన్య మీయఁ దొడంగెను. అపు డాబాలగుఁ డాతలిచే మిక్కిలి స్తన్యపానాపేక్షగల శిశువువలె నభిముఖుం డై నట్లు నటించి నాని ప్రాణముల నొకదీసి వధియించెను. అపు డాపూతన హరికి విషమిచ్చి చంపుటగుఁ బ్రయత్నించి నను భగవదనుగ్రహముననే రాజహంసయుక్తంబును పార్వత ప్రవరశోభింబును నవగత్తిఖచిత్తంబును నగు స్వర్ణవిమానం బధిష్ఠించి గోలోకంబునకుం జని నుఖంబున నివసించి యుండె.

అటుపిమ్మట గంగను ఉత్పాతినా మరణవృత్తాంతముగ దెలిసికొని శక్తిట్యానావర్తి బహుశేషి శ్రీనాథస్వామిగ పుంగుపుల నాబాలగుం బుపుటగుం బనిది నాగును మహనీన పినచ సక్రం రునిచే బలరామకృష్ణులను మధురాపురికి బిలిపించి వారిని సుహరింపఁ జేయుటగుఁ బెక్కువిధములఁ బ్రయత్నించి శక్యం బుగాక శ్రీకృష్ణునిచే నానునా మృత్యునందెను.

అటు పిమ్మట నుగ్రసేనుని బట్టభిషక్తునిం జేసి యంత నికి బలరామకృష్ణు లిగువును నితగ భూపాలుర చేతను దేవేంద్రాద్యమర గణంబుల చేతను గానుకలను గిచ్ఛంబుల నిష్కిం చిరి. వాసుదేవుఁడు మూరాసుర సరకాసురాది ప్రత్యుపుంగవుల బరిమార్చి పోడశసహస్ర రాజకన్యాగణియం బంది నముద్ర మధ్యంబున విశ్వకర్మచే ద్వారకాపురంబును నిర్మింపజేసి సుధర్మయను సభామంటపంబునం బ్రసేశించి యాదపుటతో

రాజకీయ వ్యాపారముల నాలోచించుచుఁ జరకాలము స్వర్లోక భోగముల ననుభవించి బ్రహ్మాండ రుద్రావ్యమరగణంబులు ప్రార్థింప రాధావిరజా ప్రభుత్వ సేక స్త్రీజనసహస్ర పరివృతుండై గోలోకంబున కేతెంచి నిత్యానందమయుండై యుండెను.

త్రావణ కృష్ణవక్షాస్థుని శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి యనఁ బడుచున్నది. దినాభాగమందుండు సప్తమీతిథి, నిశీధకాలాష్టమి యుత్తంబైన యెడల నాదినమే నిరాహారి దీవనమని భావించి యుపవసించి శ్రీకృష్ణభావనపూజా వందికాదుల నొనర్పవలయు. సప్తమీ విధాష్టమియు, సంపూర్ణాష్టమియు నీరెండుతిథులును నిరాహారయోగ్యంబులు. ఈ తిథులకు బుధ వార సోమవారములలో నొకవారమును రోహిణీనక్షత్రమును గలిసిన మహామహిమ గలపర్వమగును. వారనక్షత్ర యుక్తంబైన తిథియ సేక జన్మార్థి సుకృత పరిపాకంబుచే నొకస్పృహ సంభవింపఁగలదు. ఇది స్మార్తపక్షము- భాద్రపద కృష్ణవక్షాష్టమి తిథి నవమి యుక్తంబైనను రోహిణీనక్షత్రము ప్రధానమని యంగీకరించి రోహిణీ నక్షత్ర యుక్తంబైన యష్టమి దినమున శ్రీవైష్ణవులు శ్రీకృష్ణజయంతి వ్రతము నాచరింతురు. పూర్వవిధను నిషేధించి పరవిధ నాచరించుట శ్రీవైష్ణవ మత సమ్మతము.

అంతి చిత్రిపుండను రాజు వసిష్ఠునిఁ బ్రణమిల్లి శ్రీకృష్ణాష్టమి మాహాత్మ్యమును దెప్పవనిన వసిష్ఠుం డివ్విధంబునఁ జెప్ప నారంభించు. పూర్వకాలంబునఁ జిత్రసేనుండను

అజగమ స్తగమనం మనుభిషక్తాన్వర్తంతా పహారంబును సకలప్రాణి
 వర్ణంబును సర్వకాల మన్వంతరంబున కేముచు సర్వ
 ధర్మవిహీనుండై యుండె. ఇట్లుండ నొకప్పుడు ధర్మబలవంతు
 లగు భృగువులుగూడి మృగయాగశింధుడై యనేక స్త్రీరసంతు
 వులను వధించి వచ్చుచున్న సమయమున ధర్మజానకు
 శార్దూలం బొకటి కనుపట్టెను. అప్పుడు సేగంబుతో బరుగిడి
 పోవుచు నావ్యాప్తంబున నొకసాయకంబున కేగించి మిక్కిలి
 తృప్తిపాపాపీడితుడై సాయంకాల సమయంబున యమానా
 తటముం జేరెను. అచ్చట ననేకులగు దంపతు లుపవిసించి
 యంగదేవతలతో శ్రీకృష్ణబలరాములకు గంధపుష్ప ధూప
 దీపనైవేద్యములను సమర్పించి ప్రదక్షిణ సమస్కారముల
 నాచరించు చుండిరి.

నైవేద్యపదార్థములం గని యీ చిత్రసేనుండు తృద్భు
 ధను సహింపంజాలక భక్త్యభోజ్యాదులను నా కొసంగు డని
 ప్రార్థింప, నా స్త్రీపురుషు లందఱు నేడు శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి
 దినంబు గొహాగ్రీమధర్మచరణులగునైవ వానరసర్వం బసంబరెను.
 అట్టి మహావర్ష మిపుడు సంభవించుచు నుపవసించి శ్రీకృ
 ణ్ణుని బూజించుచున్నాము. ఈ దినమున నన్నంబు దినువాగు
 శారవ కుంభీపాకాది సరకముల గొందదరు. దేవతలును
 చిత్రదేవతలును వీరిచ్చిన హవ్య కవ్యములను గ్రహింపరు.
 శ్రీకృష్ణాష్టమియం దకృతోపవాసులు జన్మవ్యాధి జరావిషత్తి
 మరణ దుఃఖపీడితులగుచు మృగపక్షి విడ్వరాహాది యోనుల
 యందు జనించెదరు. అసమర్థులగు వారు హవిష్యాన్న భక్ష
 ణముం జేసెదరు. ధర్మజ్ఞులై కృతోపవాసులగు వారు సాయం

కాలంబునఁ బరివారసహితముగా శ్రీకృష్ణుని యథావిధిగాఁ బూజించి పుత్రమిత్రకళిత్ర నిత్యాది సకల సుఖంబుల నీలోకమందనుభవించి, రాజహంస యుక్తంబును, పార్వదప్రవర శోభితంబును, వజ్రనైఋత్య గోమేధిక పుష్కరాగ పద్మరాగా ద్యలంకృతంబును సగు స్వర్గపదంబును సాధిష్ఠించి శాశ్వత విష్ణు లోకసుఖము నొందగలరని చెప్పి విరమించిరి.

ఇట్లు విన్నవించిన పంచముల గోకర్ణించి యూచిత్రసేనుండను రాజు తాను జేసిన పాపములచేఁ బరితపించుచు యమునా తటంబున శ్రీకృష్ణుని యథావిధిగా గంధపుష్పములచేఁ బూజించి కృతోపనంబున యదిమోదలుకొని క్రూరకృత్యములు మాని పరిశుద్ధచిత్తుడై యనేక సుకృతకర్మముల నాచరించి రాజహంసయుక్తంబగు దివ్యవిమానము సాధిష్ఠించి వైకుంఠలోకంబున కరిగి శాశ్వతసుఖం బనుభవించు చుండెను. ఈ యధ్యాయార్థమును విన్నవాగును, బలించువాగును యిహ పర సుఖముల నొందెదగు.

బ్రాహ్మణ మహిమ.

శౌనకుండు బ్రాహ్మణ మహిమముఁ దెలియఁజేయు మసిన సూతుం డిట్లనియె. బ్రాహ్మణుండు సర్వవర్ణములకు గురువు. సర్వదేవతా ప్రేమిండు. ప్రత్యక్షసిద్ధమైన దేవుండు. బ్రాహ్మణుని భక్తిప్రధానార్చకముగా హరిబుద్ధిచే నమస్కరించు సత్పుగుఱు లాయురారోగ్యైశ్వర్యములను, యశస్సును బొందగలరు. బ్రాహ్మణుని జూచి గర్వింతుండై నమస్కరింపని వాడు, భగవదగ్రహ పాత్రుండై యసర్థపరంపరలను బొందును.

కృతాపరాధుడైనను బ్రాహ్మణుని ద్వేషించు పాపమతులు శ్రీహరిని ద్వేషించువా రగుదురు. బ్రాహ్మణద్వేషము దారుణ నరకముగా కారణము. బ్రాహ్మణునిఁ గట్టు సంగ్రహముని ముఖమును యమదూతలు తిప్పలోహముచేఁ గొట్టెదరు. యించు బ్రాహ్మణునిఁ జూచి క్రోధముచేఁ గన్నులెఱ్ఱఁజేసి నిందించు పురుషులను యమభటులు నేత్రమాలించుఁ దిట్టెను. చ్యవములచేఁ బొడిచి బాధింతురు.

శుద్ధిపాపాపీడితుడైన బ్రాహ్మణుల కన్నోదకముల నిచ్చువారలు రాజహంసయుక్తంబును, పార్శ్వప్రవరశోభితంబును నగు దివ్యవిమానము నధిష్ఠించి వైకుంఠలోకంబున నివసించును. ఒక యన్నకణము త్రమైనను బ్రాహ్మణహృదయమందుఁ బడినయెడల నమితి ధనైశ్వర్యదాతాకాబగు. నిత్యస్నానదాతల కింతఫల మున్నదిని చతుర్ముఖులైన నుపావశక్యముకాదు. బ్రాహ్మణ పాదప్రక్షాళనోదకమును భక్తితో మస్తకమున ధరించువారు సకలతీర్థస్నానఫలము నొందెదరు. బ్రహ్మాండమందలి తీర్థములన్నియు సప్రపాదములయందున్నవి. కనుక విప్రపాదోదకంబు పరమపావని మిగులచే నరస్వజన సేవ్యంబయ్యెను. ఈయర్థంబునం దొక్క పురాతనతీర్థాగమంబు గలదు. దానిం జెప్పెద సావధానమతిం జిత్తగింపుము.

భీముండను నొక శూద్రుం డనేకఫలం పాపంబుల నాచరించుచు నొకప్పుడు పరుల ధనము నపహరింపవలెనని భావించి, యొక బ్రాహ్మణగృహ బహిర్భాగమందుఁ గూర్చుండి యాబ్రాహ్మణునిఁ గని నాప్రాణములు పోవుచున్నవి, మిగుల

శుభార్తుడనై యుంటిని, కరుణించి శీఘ్రముగా నాకన్నముఁ
బైట్టుమనిన నాబ్రాహ్మణుండు తద్వచనము నాకర్ణించి యోరీ
నాకు భార్యాపుత్రాదులు లేరు. నేనీగృహముం దొక్కడనే
నివసించియుంటిని. నాకు భగవంతుడే సహాయుండు గాని
వేరొక సహాయుండు లేడు. నేను దండులముల నిచ్చెదను.
పాకముఁ జేసికొని భుజింపుమనిన, నప్పలుకుల నాలకించి యా
భీముడను శూద్రుడు, నాకును వేరొకసహాయుండు లేడు.
అన్నవస్త్రము లిచ్చి పోషించినచో మీగృహముం దుండి మీ
రానబిచ్చిన వసులం జేసెదనని పలికి, యతిభక్తికలవానివలె
సకలించుచుఁ జెప్పినచును లతీశీఘ్రముగాఁజేసి కపటస్వభావముతో
నాబ్రాహ్మణుని పాదముల నశిశుభ్రముగాఁ బ్రత్యక్షనముంజేసి
యాజలమును మస్తకమందు ధరించి, యాచమనమును జేసి యతి
విశ్వాసముగ్గురివలె సంభాషించుచు ధనము సపహరించికొని
పోవుటకు యోగ్యమయిన సమయమును బ్రతీక్షించు చుండెను.
అట్టియెడ నొకప్పుడు మఱియొక చోరుడు నిశితకాలమున
గృహభ్యంతరముం బ్రవేశించి ధనము సపహరించి కొనిపోవు
చుండఁగా బ్రాహ్మణసేవకుండైన భీముడను శూద్రుడు వాని
నడ్డగించి స్పృహముగాఁ బట్టుకొనెను. అపు డాచోరుడు చేతి
నున్న కట్టతో నాని మస్తకమును బగులఁగొట్టి విదల్చుకొని
పరుగెత్తెను. ఆదెబ్బచే భీముడను శూద్రుడు మృతినొంది
నేలఁగూలెను.

అప్పుడు శంఖచక్రగదాధరులైన విష్ణుదూతలు భీము
డను శూద్రుని దీసికొని వెల్లుట కుద్యమించుచున్న యాజు
దూతలను నిరసించి, రాజహంసయుక్తంబైన స్వర్ణ విమానమునఁ

గూర్చుండఁజెట్టి విష్ణులోకమును బ్రవేశించి జేసి దివ్యదేహముతో శాశ్వతసుఖము నొందించిరి. శ్రద్ధాభక్తులతో బ్రాహ్మణపాదప్రక్షాళనోపకమును నవించువారింతఫలము నొందదని చెప్పశక్యముకాదు. ఈ యధ్యాయార్థమును బఠించువారును వినువారును సకలసంపదలచే నుభయవంతులై యుండును.

ఏకాదశ్యపవాస మహిమ

తౌనకుల ఏకాదశీ పుణ్యమంగుల గృహోపవాసుల కేమి ఫలము కలుగును. అకృత్యోపవాసుల కేమి దోషముగలుగును, వివరింపు మనిన సూతుఁ డిట్లనియె. ఏకాదశీవ్రతము వ్రతములలో మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. శశి సంపదలచే నుభవదృష్టమొనగి. అంధియం నువపనించి బాగిరొనవలం జేయవలయును. బాగిరొన మందసమర్థు లగువా గువనినానందము జేయవలయును. ఏకాదశీ దినంబున విష్ణుమందిరిము సలూకరించి తొలసి బిల్వ నవదూర్వాంకుర పుష్పాదుల చేతను, ధూపదీపాదులచేతను, బూజించి యుపవసించి శ్రీమహావిష్ణువు నాగాగ్నించు నుజనులు వైకుంఠలోకము నొందదగు.

ధర్మశాస్త్రములయం దేకాదశీ వ్రతలోపము గోగ దారిద్ర్యాది దుఃఖదాయకం బనియు, చారవ కుంభీపాశాది నరకదుఃఖ దాయకంబనియుఁ జెప్పఁబడినది. ఏకాదశ్యపవాసము నాచరించువా రాక్షసరాక్షోద్వ్యశ్వర్య వంతులును, పశువిత్త పుత్ర మిత్ర కళిత్రాది సుఖవంతులును నగుదురు. వారు మరణకాలమున భగవంతుని స్మరించుచు దేహమును బరిత్యజించి దివ్యవిమానారూఢులై, శాశ్వత వైకుంఠలోక

సుఖము నొందెదరు. హరివాసరమున స్వల్ప ధనదానముచేత
నైనను దాతలకు నక్షయ పుణ్యము సంభవించును. స్త్రీలు
భర్తతో నుపవసించి జాగరణమును జేసినయెడల భర్తతో
విష్ణుమందిరమున నివసించును. దశమి విదైకాదశిని సంపూర్ణ
కాదశినిఁ బరిత్యజించి ద్వాదశీయుతంబగు హరివాసరమున
నుపవసించ వలయును. మహాపాపాత్ములైనను హరి వాసరోప
వాసమువలన సూర్యచంద్రోపరాగ కాలమం దాచరించు
సర్వదానశలమును గంగాది సర్వతీర్థ స్నానఫలమును
బొందెదరు.

పూర్వకాలమున కాంచన పురమందు వల్లభుడను
నొక గొప్ప ధనికుడు పేమప్రభ యను భార్యంగూడి వాణి
జ్యమును జేయుచు, సుఖముగా నుండెను. ఆ భార్య యెల్లపుడును
బరపురుషులంగూడి విహరించుచు, భర్తను దిరస్కరించి ప్రతి
క్షణముగా సంభాషించు చుండెను. అట్టియెడఁ గొంతకాల
మైన తరువాత నావర్తకుఁ డీ భార్య దుశ్చేష్టలను బరికించి
క్రోధకలుషిత చిత్తుడై దృఢముగాఁ బట్టుకొని గట్టిగాఁ గొట్టి
శిక్షింపెను. ఆమె బిగ్గరిగా నుండి దుఃఖించుచు నెవరికిం దెలియ
కుండఁగ నంధకారి బంధురంబగు శూన్యగృహంబున నన్నోదక
ములను బరిత్యజించి శయనించి యుండెను. ఆదినము పరివర్త
నై కాదశి లభించినది. (పరివర్తనై కాదశి భాద్రపద శుద్ధ ఏకాదశి)
అమలువాఁడు శ్రవణాన్వితంబగు ద్వాదశిగావున వామన
జయంతి లభించెను.

ఈ రెండు దినముల యందును గోపముచే నన్నదకములను బరిత్యజించి నందున నావర్తికుని భార్యకు నప్రయత్నముగా నుపవాసద్వయము సిద్ధించినది. ఈమె మఱునొకడు రాత్రి మృతినొందెను. అపుడు యమభటులు పాశముద్గరపాణులై యమలోకమునకుఁ దీసికొని పోవుట కుద్యమింప శంకచక్రగదాధరులైన విష్ణుదూత లేతెంచి, వారు బలవంతంఁ గుటచే యమదూతలను నిరాకరించి, యామెను దివ్యదేహముతో దివ్యరథమందఁగఁ గూర్చుండఁజేటి పిష్టావలంకిరము నొందించిరి. బుద్ధిపూర్వకముగా శ్రద్ధాభక్తులతో నుపవసించువాగు విశేషమగుఫలము నొందెదరని చెప్పినేల. హరివాసరమునఁ బురాణ శ్రవణ పఠనాదులఁ జేయువాగు ప్రత్యక్షిరమందహను గిహిల గోదాన ఫలము నొందిగలను.

దేవీ సువరాత్ర మోహోన్మత్తము

కౌనకుండు నకల పాపక్షయకరంబును శ్రీవిష్ణుకృపాకరంబును నగు సుకృతకర్మమాను జోధింపు మనిన సూతుఁ డిట్లనియె. పూర్ణిమ పౌర్ణమియందు లక్ష్మీనారాయణులను గాని, పార్వతీపరమేశ్వరులను గాని, రోహిణిచంద్రులను గాని, పూజించు వాగును, బంచామృతముచేతను, గంధపుష్ప ధూప దీపాదులచేతను, భగవంతుని బూజించు వాగును, పిఠాపాఞ్వు విష్ణుమందిరము నొందగలరు. ద్విజులు వేదమంత్రములచేతను, బ్రాహ్మణేతరులు పురాణశ్లోకములచేతను, భగవంతుని బూజింపవలయును. వేదశాస్త్రాధ్యయనరహితుఁడగువిప్రుడు, దాగునిర్మిత గజంబువలెను, జిత్రవర్ణ నిర్మిత మృగంబువలెను, వర్ధిజన్మము

గలవాడు. విద్యావిహీనుండగు మూఢుడు దానమున కనర్హుడు. ఆశ్వయుజ శుక్లపక్షమందలి నవరాత్ర తిథులయందును, సకలపూర్ణిమాతిథులయందును దుర్గాదేవినిబూజించువారును, లక్ష్మీనారాయణుల సర్పించువారును, విష్ణుమందిరము నొందగలరు. ఈయర్థమందొక యితిహాసమును జెప్పుచున్నాను.

కరసీర మను పురమున నిర్ణయుడును, సకలప్రాణి హింసకుడును, మహాపాపాత్ముడును, నతిభయంకరుడును నగు శూద్రుఁ డొకఁడు నివసించి యుండెను. వాఁడెల్లప్పుడు పరస్మై గంధనాప హారముచేతనే తీవించుచు యావనమంతయును గడపెను. నొక డొకప్పుడు యచట బూజించుచున్న స్త్రీపురుషులం గని వారలను 'నీ పూజావిధానమెద్ది? దీనివలన గలుగు ఫలంబెట్టిది' యని యడిగెను. వారు "ఆశ్వయుజ శుక్ల పక్షమున నవరాత్రములందును, బూర్ణిమా తిథియందును విష్ణుమందిర సమీపమున లక్ష్మీనారాయణులను దుర్గాలయ సమీపమున దుర్గాపరదేవతను, గంధ పుష్ప ధూపదీపాదుల చేతను, ఘృతశర్కరామిశ్రిత లాజలచేతను, దధ్యన్న క్షీరాన్నాదులచేతను, సూపాపూప శాకశాల్యన్నాది మహానివేదనల చేతను, తాంబూల నీరాజనాదులచేతను నారాధించువారు సకలసుఖముల నొంది విష్ణుమందిరమున నివసింతు"రని చెప్పిరి.

ఈశూద్రుడు తద్వచనముల నాకర్ణించి పూజోపకరణములను సంపాదించి దేవీనవరాత్ర ములందును, నాశ్వయుజ శుక్లపూర్ణిమ యందును నతి శ్రద్ధాభక్తులతో వేర్వేరుగా లక్ష్మీనారాయణులను, దుర్గాపరదేవతను బూజించి విగత

పాపులైన ముఱికిని దీనిముఱుగి మృత్యునొందను. అటుపిమ్మట నీమోక్షుని యుమాభటాలు యమలోకమునకుఁ దీసికొని వెళ్లుటకు నుద్వేషించు శిష్యాచక్రి గదాధిగుణునూ, పితాంబరధరులును నగు విష్ణుగూఢ లేలేంచి నారిని నిరాకరించి, రాజహంస యుక్తంబును, సవరిత్తు ఖచితంబును, పార్వద ప్రవరశోభితంబును నగు దివ్యవిమానమందగు సప్త నేహముతోఁ గూర్చుండ నియమించి విష్ణుమందిరము నందొందిరి. ఈ ప్రకార మెల్ల జనులు నాశ్వయుజ శుక్లమందలి నవరాత్రిములందును, బూర్ణిమా తిథియందును లక్ష్మీనారాయణులను గాని దుర్గాపరదేవతను గాని పూజించి పశువిత్త పుత్రమిత్ర కళత్రాది సుఖముల ననుభవించి పునరావృత్తి రహితంబగు ముక్తిం బడయగలరు.

విష్ణు పాదోదక మాహాత్మ్యము

శౌనకుఁడు విష్ణుపాదోదక మాహాత్మ్యమును నమ గ్రముగాఁ జెప్ప మనిన సూతుం డిట్లనియె. తులసీ పత్ర సంయుక్త మయిన విష్ణుపాదోదకమును స్వల్పబిందుమాత్రము నైన మగ్గకమందు శ్రద్ధాభక్తులతోఁ దగించి పానముఁజేయు పురుషులు గంగాది సర్వతీర్థ స్నానఫలము నందగలరు. విష్ణుపాదోదక స్పర్శమువలన సర్వజనులు విగతపాపులయి యీలోకమున సమస్త సుఖముల ననుభవించి హరిమందిరము నొందెదరు. ఎల్లపుడు భక్తితో విష్ణుపాదోదకమును బాసముఁ జేయు పురుషులు, కన్యా గోభూదాన ఫలంబును జ్యోతిష్కామాప్తోర్యమ పొందరీక వాజపేయాది మహాక్రత్యన్తులైన ఫలంబును బొంది శుద్ధచిత్తులై శాశ్వత హరిమందిర నివాస

సుఖము ననుభవించును. ఈ యర్థముం దొక్క. పుణాతనేతి హాసమును జెప్పెదను వినుము.

తొల్లి త్రేతాయుగంబున సుదర్శనుడను విప్రుడు కలఁసె. అతఁ డెల్లపుడును వేదశాస్త్రములను దద్విహిత కర్మములను నిందించుచు సుదరం భరియై చిరకాలము జీవించి మరణము నొందెను. అపుడు యమదూతలు పాశములచే సుదర్శనుని బంధించి యమలోకమునకుఁ దీసికొని వెళ్లిరి. యమధర్మరాజు వానిం గని చిత్రగుప్తుని బిలిచి వీడు మహా పాపివలెఁ గనఁబడుచున్నాఁడు. వీని పుణ్యాపుణ్యములను విమర్శించి చెప్పమనినఁ, జిత్రగుప్తుం డిట్లనియె. వీడు మహా పాపాత్ముడు. హరివాసరమందును బంచపర్వ తిథులయందును విధినిషేధములులేక సంచరించుచు భుజించు వాడు. కృష్ణపక్ష మందలి యష్టమియు, చతుర్దశియు, బూర్ణిమయు, దర్శియు, సంక్రాంతియు, బంచపర్వము లనఁబడును. ఈతిథులయం దేక వారాశనాధశ్యయన బ్రహ్మచర్యాది నియమాన్వితులగువారలు స్వర్గాది లోకసుఖము నొందెదరు.

ఈనరాధముఁ డణుమాత్రమైన పుణ్యకర్మమును జేయని వాడు గావున దాగుణ నరకమా ననుభవించి, గ్రామసూకరాది యోనులజనింప వలయును. ఈప్రకారము భటుల కాజ్ఞాపింపు మని పలికి విరమించెను. అపుడు యమాజ్ఞచే యమకింకరులు ఘోరనరకమునఁ బడవేసిరి. ఆనరక దుఃఖమును జిరకాల మనుభవించి గ్రామసూకరమై జనించి మృతినొందెను. పిమ్మట గాకమై జనించి బ్రాహ్మణ గృహీంగణములం దిరుగు చుండెను.

గొట్టియొడ హాళ బ్రాహ్మణులను జేనమూలము గావించి తులసీ
వృక్షములమున నుంచుటకు నాగిట దామ్రపాత్రయం దుం
చిన విష్ణుపాదోదకము నీకాళ మువలొకించి పానముజేసెను.
అదినమున గిరాతుల దొక డీకాళమును దీక్షి సాయకముచే
గొట్టిచంపెను. అదివంటనే మృతినొందిరాజహంస యుక్తంబగు
దివ్యనిమానము నధిష్ఠించి హరిమందిరము నొందెను.

ఈ ప్రకారము విష్ణుపాదోదక ముపాత్యముం జెప్పి
తిని. ఈ యధ్యాయార్థమును విన్నవించు పాదవిమర్శలయి
యుత్తమ లోక నుఖము నొందగలరు.

అగమ్యా గమన ప్రాయశ్చిత్తము

కౌనకుండు అగమ్యాగమన ప్రాయశ్చిత్తమును నొనగొ
వుమనిన సూతుం డిట్లనియె. బ్రాహ్మణులకు చండాల స్త్రీగమ
నము జేసినయెడల శిఖాసహితముగా వసనము గావించి
యొక గోమధునమును నువర్ణదక్షిణతో నొనలుచ్చి యొక
ప్రాజాపత్య వ్రతము నాచరింపవలెను. ఈవ్రతము ప్రత్యు
లగమ్యాగమనము జేసినయెడల, కులం గోమధునములను
సదక్షిణంబుగా నిచ్చి ప్రాజాపత్యవ్రతము నాచరింపవలెను.
మాతృభగినీ, మాతులానీ, గురుపత్నీ, భ్రాతృపత్నీ నంగ
మము జేయువారు మూడుప్రాజాపత్య కృత్యములను మూడు
చాంద్రాయణ వ్రతములను యథావిధిగా నాచరించి మూడు
గోమధునములను సదక్షిణంబుగా నిచ్చి ప్రజ్వలించు నగ్ని
యందు బడి తజ్జ్వాలామాలికచే దగ్ధజేపాలులయి పరిశుద్ధు
లగుదురు. కామమోహితులై బ్రాహ్మణస్త్రీ గమనమును,

శూద్రస్త్రీగమనమును పేశ్యస్త్రీ గమనమును జేయు పాపాత్ములు ప్రాజాపత్య కృష్ణమును, చాంద్రాయణ వ్రతమును యథావిధిగా నాచరించి నదక్షిణంబుగా గోమిథునంబు నిచ్చి పంచగవ్య ప్రాశనముం జేసిన పరిశుద్ధు లగుదురు. స్త్రీలకుఁ బరపురుష గమనమును పురుషులకుఁ బరస్త్రీగమనమును సంభవించినపుడు వారిరువురు వేర్వేరుగా చాంద్రాయణవ్రతము నాచరించి నువర్ణదక్షిణతో రెండుగోవులను బ్రాహ్మణునికి దానమిచ్చి పంచగవ్య ప్రాశనముం జేసిన శుద్ధులగుదురు. జాగునిచే గర్భవతులయిన స్త్రీలను, భర్తృకులమును బంధుకులమును విడిచి పెడలిపోయిన స్త్రీలను బరిత్యజింపవలెను. ఆస్త్రీలను స్వీకరించుట నిషిద్ధము. బ్రాహ్మణస్త్రీని బొందు పరపురుషుఁడు గో తిల హిరణ్య దానములుం జేసి పంచగవ్య ప్రాశనముం జేసినయెడల శుద్ధి నొందఁగలఁడు. అగ్నిసంపర్కముచే నాజ్యము ద్రవించినటుల స్త్రీసమీపమునఁ బురుషాంతరంగము ద్రవించి కలుషమగును. విజనప్రదేశమున జననీ భగినీ దుహితృ సమీపమునఁ గూడ నివసించి యుండఁగూడదు. ఇంద్రియ గ్రామము బలవత్తరమగుటచే విద్వాంసునైన నాకర్షించి యధఃపతనము నొందించును. కావున విజనప్రదేశమందు స్త్రీ పరిసరమును బరిత్యజింపవలెను.

సకల దురీతములకు బ్రాయశ్చిత్తము

విజ్ఞాంతా ద్యవవివ్రవస్తు సస్వర్కముకల పురుషులు మహానదీస్నాన మాచరించి పంచగవ్యప్రాశనముం జేసినయెడలఁ బరిశుద్ధు లగుదురు. అజ్ఞానముచే మద్యమాంసాశన

మొనరించినయెడల ద్వితీయ ప్రాజాపత్య చాంద్రాయణ వ్రతముల నాచరించి మహానదీస్నానముఁ గావించి పంచగవ్య ప్రాశనముఁజేసిన పితృ లగుచును. శుక్రాద్రాష్ట మూలకాన్న గణకాన్న గణికాన్నాది నిషిద్ధాన్న భక్షితులు రెండుప్రాజాపత్య వ్రతములును, రెండుచాంద్రాయణ వ్రతములును యథావిధిగా నాచరించి వవనముం జేసికొని మహానదీస్నానముఁజేసి, పంచగవ్య ప్రాశనము జేయవలెను. సిమ్మటఁ దమశక్తికొలది బ్రాహ్మణుల కన్నదాసముఁ గావించినపితృపితృలయ్యెదగు.

మృతాశౌచముగల వారయన్నమును భుజించినద్వితీయ పంచగవ్య ప్రాశనముఁ జేసి సహస్రగాయత్రీ మంత్రజపము నాచరించి పూతులగుచును. ఉల్లి మొదలగు నిషిద్ధవస్తువుల భక్షించినవారు తఱుమగా పంచగవ్య ప్రాశనముచేతను, మహానదీస్నానముచేతను శుద్ధిం జెందెదగు. మూషక సగుల మాంసాలాది సంస్పృష్టాన్నాది భోగ్యవస్తువులు తిలమిత్రిత దర్శింపక ప్రోక్షణముచేఁ బరిశుద్ధంబు లగుచున్నవి. మద్యమాంసంబుల ననుభవించుచు నిరంతర క్రూరకర్మముల నాచరించు పితృలు వృషతోత్తము లనంబరఁగుదురు.

ప్రాజాపత్య కృచ్ఛ్ర సాంతవన కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్ర తప్త కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణ వ్రతంబులు సర్వపాప హరింబులని మహామునులచేఁ గృత త్రేతా ద్వాపర యుగంబులందు విధింపఁ బడినవి. మూడుదిశములు ప్రాతఃకాలంబునఁ బండ్రెండు కుక్కుట మయూరాండ సమ్మితంబులైన యన్నకబళిములను సేవించి,

మూడుదినములు సాయంకాలమునఁ బడునైదు తత్సదృశంబు
లైన యన్నకబళములను సేవించి, మూడుదినము లయోచితం
బుగాఁ బడునాఱు నన్నకబళములను భక్షించి, మూడుదినము
లుపవసించి యుండవలయును. ఇది ప్రాజాపత్య కృచ్ఛము.

గోమూత్ర గోమయ గోక్షీర దధి స్ఫులింబులను, గుశో
దకముతోఁ గలిపి రెండుదినములు క్రమముగా భక్షింప
వలెను. ఒకదినమున నుపవాసము చేయవలెను. ఇది సాంతపన
కృచ్ఛము. మూడుదినములు ప్రాతఃకాలమునను, మూడు
దినములు సాయంకాలమునను, మూడుదినము లయోచితంబు
గను సేవైక కబళప్రాశనముఁ జేసి మూడుదినము లుపవాసముఁ
జేయవలెను. ఇది యతికృచ్ఛము. మూడుదినంబు లుష్ణజలం
బును, మూడుదినంబు లుష్ణస్ఫుతంబును, మూడుదినంబు లుష్ణ
క్షీరంబునుఁ బానముఁజేసి మూడుదినములు చాయుభక్షికుండై
యుండవలెను. ఇది తన్తకృచ్ఛము. శుక్లపక్షమునఁ బాడ్యమి
మొదలుకొని పూర్ణిమ వఱకు నొక్కొక యన్నకబళమును
వృద్ధింగావించి కృష్ణపక్షమునఁ బాడ్యమి మొదలుకొని యొక్కొక
యన్నకబళమును ప్రాశముఁజేయఁగా దర్శయం దుపవాసము
సంభవించును. ఇది చాంద్రాయణ ప్రతమ.

కలియుగమున సగ్వజను లన్నగతప్రాణు లగుటచే నశ
క్తులు గావున నమకచవక పురుషసూక్త విష్ణుసహస్రనామ
పారాయణంబును, మహానదీస్నానంబును, గోభూతిల హిరణ్యాది
దశదానంబులను, శివకేశవాది గుణాధ్యాన విందన నామకీర్త
నంబును, నిత్యనైమిత్తికాది సత్కర్మంబును, గృచ్ఛ చాంద్రా
యాణాదులగు బ్రహ్మనిఘంబులనుగా హ్యసపసిష్ఠసరాశేరాది మహా

గులు విభించిరి. ఈ ప్రాణిని గుల నాచరించిన నారు విగతసావులయి మోక్షము నొందగలరు.

కార్తికమాస ప్రాతఃకాల స్నాన పూజాదులమహిమ

శౌనకుండు ఈ కలికాలంబున సకలజనులు కూపసిత మండూకమువలె ఘోరసంసార సాగరంబునఁ బడి కడుదుఃఖముల ననుభవించు చున్నాఁడు. ఈ దుఃఖములను నివర్తింపఁ జేయు సత్కర్మములను బోధింపు మనిన మౌళిం డిట్లునియె. కార్తిక మాసమందుఁ బ్రాతఃకాలంబున స్నానమాచరించి బ్రహ్మాండ రుద్ర మగుద్వణంబుల సంగదేవతలనుగా భావించి రాధామాధవులను గంధపుష్ప పూజదీపాది పూజాపాపనాశములచేఁ బూజించు, పుణ్యపుగుఱులు పిరిసాపూవులయి శాశ్వత గోలోక నివాసనుభిము నొందగలరు. ఈయర్థంబునఁ దొక్క పురాతనేతి హాసంబు గలదు. దానిం జెప్పెద సావధానమతితో నాకర్ణింపుండు.

పూర్వకాలంబునఁ ద్రేతాయుగమందు శంకరుడను శూద్రుఁ డొకఁడు సారాష్ట్రదేశంబున నివసించియుండెను. నాని భార్య మిగుల జాతిని యగుటచేఁ బ్రతిదినము భర్తతోఁ గలహించి, భర్తకు నుచ్చిష్టాన్నమాను బెట్టుచు మద్యమాంసములను మిక్కుటముగా నీవించి, పరపుగుఱులతోఁ గ్రీడించుచుండెను. అటుపిమ్మట నొకప్పుడు పరపురుషునితో నన్యనగర ప్రవేశమును సంకల్పించి యాపరపురుషుని సంకేతస్థలమున నుండ నియమించి రాత్రి శయనతలంబున నిద్రించుచున్న

భర్తను దీప్రభిష్ఠముచే గంధమును దునిమి, పంచత్వము నొందించెను. అటుపిమ్మట నాశూద్రస్త్రీ సంకేతస్థలమున కరిగెను. అచట శార్దూలముచే భక్షితుండై మృతినొంది పడి యున్న జారపురుషు నవలోకించి మిగుల రోదనముఁ జేయుచు గడుమఃఖముచే మూర్ఛనొంది నేలఁగూలెను.

కొంతసేపటికిఁ దెలివొంది మరలఁ బతికళేబర సమీప మున కేతెంచి పాదములపైఁబడి “భర్తను జంపితిని. జారపురు షుఁడు న్యాయముచే భక్షితుండయ్యె. నేనేమి చేయుదును. ఎక్కడికిఁ బోదును. దైవముచే వంచించఁ బడితి”నని విలపిం చెను. అనంతర నూవృషలస్త్రీ భర్తకు దహనకృత్యమును గావించి కామభోగంబుల విరక్తిం జెంది యుక్కడక్కడ దిరు గుచు దైవవశంబున నర్మదా నదీతీరమందుండు నొక పురమునం బ్రవేశించి, యందు కార్తికమాసంబున నర్మదానదీత్రాతస్నాన మాచరించి, రాధామాధవులను గంధపుష్ప ధూప దీపాదులచే బూజించు చున్న కృష్ణభక్తులకు పురుషులను, బతివ్రతలైన యనేక పుష్కాంగనలను జూచి “మీరేదేవతను బూజించు చున్నారు. ఈ పూజవలనఁ గలుగు ఫలం బెట్టిది”యని యడి గెను. అపుడాపుష్కాంగన “కార్తికమాసంబున నీమహానది యందుఁ బ్రాతస్నాన మాచరించి, రాధామాధవులఁ బూజించు చున్నాము. ఇట్లు పూజించు విష్ణుభక్తులు పాపవిముక్తులై యిహమున నకలనుఖముల నొంది శాశ్వతముగా గోలోకమున నివసింతు”ని చెప్పిరి. అపు డాశూద్రస్త్రీ తద్వచనముల నాక ర్ణించి కార్తికమాస ప్రాతఃకాలంబున నర్మదానదీస్నాన మాచ రించి యతిశ్రద్ధాభక్తులతో రాధామాధవులను గంధపుష్ప

ధూపదీపములచేఁ బూజించి మిగుల నియమముతో మాస సంవత్సరమును గడపెను.

అటుపిమ్మట మఱికోన్ని దినముల కాశుంద్రస్త్రి కాల ధర్మము నొందెను. తరువాత యమభటులు పాశముద్గత పాణులై తూస్త్రి సమీపమున కేలేంచి, పాశములచే నాస్త్రిని బంధించి యమలోకమునకుఁ దీసికొని పోవుటకు నుద్యమింప శంఖచక్ర గదాధరులైన పిష్టునూత లతిశీఘ్రముగా సమీపించి తత్పాశములను ఛేదించి, రాజహంసముక్తింబయిన దివ్య విమానంబున నాస్త్రిని దివ్య దేహముతోఁ గూర్చుండఁ జెట్టి, గోలోకమునకుఁ దీసికొనిపోయి శాశ్వత సుఖము నొసంగిరి. ఈ యధ్యాయార్థమును వినువారును, బఠించువారును, విగత పాపులయి దేవలోకము నొందగలరు.

కార్తికమాస నియమములు

శౌనకుఁడు కార్తిక మాసనియమమును బేల్చువుమనిన సూతుం డిట్లనియె. కార్తికమాసమున బ్రాహ్మముహూర్త మందు లేచి రాధామాధవులను హృదియించుబంబున స్మరింప వలెను. అటుపిమ్మట చంద్రముహూర్తమున దంతిధావనాది ప్రాతఃకాల కృత్యములను గావించి, కార్తికదామోదర! యీ మాసమందుఁ బ్రాతస్సేవనము నాచరించు చున్నాను. ప్రాత స్నాన నియమములను నిర్వహించి దంతిధావనము, నిర్విఘ్నముగా దరువుమని ప్రార్థించి యుచింభము చేయవలెను. సూర్యోదయమునకు నాలుగుగడియలలో మొదటి రెండు గడియలు బ్రాహ్మముహూర్తమనియు, దరువాత రెండు

గడియలు రాద్రముసూర్యమనియుఁ జెప్పబడును. ఇట్లు తెలిసికొని కార్తికమాస కృత్తిముల నాచరింప వలయును.

ఈకార్తిక మాసమునఁ బురాణశ్రవణమును ముఖ్యముగాఁ జేయవలెను. కపిత్థ వార్తాక కూష్మాండ నారకేశములను, ఉల్లి ముల్లంగి ముసుగలను, సారకాయను బరిత్యజింపవలెను. గృహస్థులు కాంస్యపాత్ర భోజనము చేయరాదు. ఈవ్రతాంతమునఁ గపిత్థ వార్తాకాదులను బ్రాహ్మణులకు దానముఁజేసి తా ననుభవింపవలెను. ఆదిత్యనారమున ధాత్రీఫలమును బరిత్యజింపవలెను. నైతిదినమున రాత్రికాలమందుఁగూడ నుసిరికభక్షణమును బరిత్యజింపవలెను. ఏకాదశీ ద్వాదశీ పూర్ణిమ దినసంబుల పిశేషముగా శివకేశవాదులను బూజింపవలెను. ఏకాదశీ పూర్ణిమలయందు నుపవసించి జాగరణముఁ జేయువారు శివకేశవాది లోకముల నొందెదరు. కార్తిక వ్రతనిఁ జూచి యమకింకరులు భీతిచేఁ బలాయితు లగుదురు. జ్యోతిష్కోమాది క్రతువుల నాచరించు పుణ్యాగ్ను లింద్రాది లోక సుఖ మనుభవించి పుణ్యత్రయమయిన పిమ్మట మర్త్య లోకమున జనింతురు. శివకేశవాదుల నర్చించు కార్తికవ్రతులు పునరావృత్తి రహితమయిన ముక్తిఁ జేసెదరు. యథోక్త కార్తికవ్రతుల పుణ్యంబు చతుర్ముఖ బ్రహ్మకనఁ జెప్పటకు శక్యముకాదు. ఈమాసాంతమున బ్రాహ్మణులకును, సువాసి నులకు, యథాశక్తిగా నన్నవస్త్ర దానములను నచక్షిణ తాంబూల దానమున జేసి తాను శుభింపవలెను.

ఇట్లు నియమమున్ననఁ బయిసేవించి కర్మకాండ జరా విపత్తి మరణవికలుగ్తులయి పునరావృత్తిం బొందెదవలెనని పదము

నొందగలరు. ఈ యథార్థమును పిన్నవారును బ్రతుించు వారును విగ్రహపూజలయి యిహపరి నుభవముల నొందెదరు.

తులసీ మాహాప్రభుము

కౌనకుండు తులసీమాహాప్రభుమును జెప్పుమనిన నతనికి సూతుండ్లియె. ఎవరి గృహసమీపమున నుత్తరీవనముండునో, అరిగృహము సర్వతీర్థాస్పద మగుటచే నాగృహసమీపమునను యమకింకరులు దాజాలరు. తులసీ కావనమును బండు పుష్పపుగుఱులు యమసర్వసమూహములు. యమసర్వదేవిధింపబడు నరకముల ననుభవించును. తులసీ సమీపమున పాలన దర్శనంబులు సర్వపాప హరంబులు. కోమలములయిన తులసీదళములచే శ్రీమహాప్రభుని బూజించువాగు ప్రభుగారి లోకమున నివసించెదరు.

గంగాది సర్వతీర్థములును బ్రహ్మపిష్ఠ్యంబు గుద్రాది నమస్తదేవతలును, దులసీదళమున నివసించి యుండును. కాబట్టి ఏమిట తులసీదళమునో బూజించుట లభిపుష్పకృత మగు పూజకంటె నెక్కువయినది. మరలకాలమునకు పులసీ వత్రధారణంబును, దులసీమాలికా ధారణంబును ముగుల గాని శుద్ధిని గలుగజేసి హరిమందిర ప్రావకంబు లగుచున్నది. తులసీమాలికను ధరించి శ్రీకృష్ణుని బూజించువాగు ప్రతి పుష్పమందును గోసహస్ర దానఫలము నొందగలరు. తులసీ కాష్ఠ చందన ధారణంబును, ధాత్రీపత్ర ఫలములచేతల బూజనంబును, నధికపుణ్య ఫలప్రదంబు లగుచున్నది. తులసీ సన చ్ఛాయలందును ధాత్రీ వృక్షచ్ఛాయలందును, బిండదానము

జేపిన పితరులు ముక్తిం జెందెదగు. తులసీకావ్యమాలను జూచి యమకింకరులు పలాయితులగుదురు. ధాత్రీ పత్ర ఫలములచే నొకయావృత్తి శ్రీహరిని బూజించిన ననేక జన్మార్థ పాపవిముక్తులై విష్ణుమందిరము నొందుచున్నారు.

గంగాది తీర్థములు మునీశ్వరులు దేవేంద్రాది దేవతలు ధాత్రీపత్రము సాశ్రయించి యందురు. కాబట్టి కార్తికశుద్ధ ద్వాదశియందు ధాత్రీసహిత తులసీపూజనము సకల దురిత త్రయంబు విష్ణుభక్తులయిన సత్పుగుఱులు తత్పూజన మాచరించి మోక్షము నొందెదరు. కార్తిక మాస నియమము కల యిది సకలక్రతు ఫలం బనాయాసముగా సిద్ధించును. తులసీ మూలజలమును భక్తితో మస్తకమున ధరించినయెడల సకల పాపవిముక్తు లయ్యెదగు. తులసీవ్రత గళిత జలబిందువులను శరీరమున ధరించునాగు సకల పాపవిముక్తులయి విష్ణు మందిరమున నివసింతుగు. ఈ యర్థమం దొక్క పురాతనేతి పాఠము గలదు. దానిని జెప్పుచున్నాను వినుడు.

మహారాజ్ఞాంక డనేక సత్కర్మముల నాచరించి కొంత కాలము గడచిన పిదప, నొక సుందరియైన పరాంగనం గూడి రాత్రు దివము నేర్చుచు విహరించుచు, ధర్మాధర్మవిచారము లేక యనేక దోషముల కర్మముల నాచరించి, వార్ధకమున బంచత్వము నొందను. అంత యమకింకరులు పాశములచే బంధించి యమలోకమునకుఁ దీసికొనిపోయి, యమాజ్ఞచే నానాపద సరిక దుఃఖముల ననుభవింపజేసి, మర్త్యలోకమున భుజకయోనియందు జనింప జేసిరి. వారాణసియం దొకప్పు

తొక మనశివస్థియు, నొకత్య సమానతేజస్వియు నగు బ్రాహ్మణుని గంగానదీస్నాన మాచరించి యాగంగానదీ జలమును పిల్చివృషిమూలమునఁబోసి, యాజలమును మస్తక మంగు మంజినము నావించుకొని, యాతులసీ మూలమృత్తిక నూర్చి వృంధ్రముగా ధరించి స్వగృహమానకుఁ జనెను.

తదనంతరం బౌతులసీ మూలమందలి గంగాజలము నాశునకము పిల్చినిశ్చిత్తము పానముచేసి వీధులయందఁ దిగుచు నొకత్యాధ గృహమునఁ బ్రవేశించి, మృశ్మయపాతి భండమందలి యన్నమును దిని, యీపాతి భండమును బగులఁగొట్టెను. అపు డావ్యాధుఁ డాశునకము నవలోకించి యతిక్రోధముచే మంజినమును, దానిశిగమును దశభుజముచేఁ ద్రుంచి మరణము నొందినాఁడని. అట్లుపిమ్మట పాశేముద్గరి పాణులైన యమనూరిలు తత్సమిధమున గోలించి పాశములచే బంధించి యమలోకమునకుఁ దీసికొనిపోవుటకు నుద్యమింప దక్షిణమే విష్ణుసూత లేతెంచి, తత్పాశములను గోదించి దివ్య తేజాముతో రాజహంస రుక్మిణులను నొవర్చి నిహంసమునఁ గూర్చుండఁబెట్టి తీసికొని వెళ్ళుచుండెడి.

యమభటు లావృత్తాంతము నవలోకించి “యోవిష్ణు దూతలారా! నమామహానుభావులారా! మీ రేపుత్యాకిర్ణము చేసెనని వీనిని వైకుంఠలోకమానకుఁ దీసికొని పోవుచున్నా” రని విష్ణుదూతల నడిగిరి. అపుడు వాగు “పూర్వకాలమున నొక భూపాలుఁడనేక సుకృతకర్మముల నాచరించి, కొంతకాల మైతరువాత మిగుల సుందరియైన పరాంగనంగూడి రాతిం

దివము స్వేచ్ఛగాఁ గ్రీడించుచు మఱికొన్ని దినములకుఁ బంచ త్వము నొందెను. అటుపిమ్మట యమాజ్ఞచేఁ దప్తలోహమయ శయనతలంబున దప్తతామ్రమయ స్త్రీవిగ్రహమును గౌఁగి లింపఁజేసి, కొంతకాలము తప్తలోహ స్తంభమును గౌఁగి లింపఁజేసి చిరకాలము మీరలు నానావిధనరక దుఃఖములను బొందించిరి.

తదనంతర బామహారాజు యమాజ్ఞచే నవశిష్టపాప ఫలానుభవముకొల్పకు శునకమయి జనించి తత్ఫల మనుభవించెను. సకల పాపక్షయమయిన పిమ్మటఁ దులసీవృక్ష మూల మందుఁ దపస్వియగు బ్రాహ్మణుఁడు పోసిన గంగానదీజల మును ద్రావెను. తరువాత న్యాధునిచే ఖండింపఁబడి పంచ త్వము నొందెను. తులసీ వృక్షమహిమంబును గంగానదీజల మహిమంబును వర్ణించుటకు నలువకైన శక్యము గాదుగదా! ఈ కారణముచే వైకుంఠ లోకమునకుఁ దీసికొనిపోవు చున్నాము. తులసీవృక్ష మూలజల పానంబు విశేషమగు పుణ్యఫల మిచ్చుచున్నది. కావున నీ సుకృతకర్మముచే వైకుంఠ లోక నివాస సుఖము సంభవించె నని బోధించి విష్ణుమందిరమునకుఁ దోడ్కొని యేగిరి. ఈ ప్రకారము తులసీవన మాహాత్మ్యమును మీకుఁ దెల్పితిని. ఈ యధ్యాయ మును విన్నవాగును, బహించువాగును విగతపాపులయి స్వర్గ లోక సుఖ మనుభవించు గలరు.

విష్ణుపంచక మాహాత్యము

తౌనకుడు కార్తికమాసనాందిలి విష్ణుపంచకవ్రత మాహాత్యమును జెప్పుమనిన సూతుం డిట్లనియె. విష్ణుపంచక వ్రతము వ్రతములలో మిగుల శ్రేష్ఠమయినది. విష్ణుపంచక వ్రతమందు సర్వదేవతా పరివారముతోను, మత్స్యకూర్మాట దశావతార పరివారముతోను, గరుడ విష్ణుకేసనాదులతోను, గాఢాకృష్ణులను బూజించవలెను. బ్రహ్మగణము ప్రహస్తు డును వానప్రస్థులను యోయు నీ సూరిగురులు విష్ణుపంచక వ్రతము నాచరించుటచేత విష్ణులోకము నొందగలరు. విష్ణు పంచకవ్రతము సర్వపాప హరమయినది.

ఆ విష్ణుపంచక దినమాలయందున్న నది సములు విశేష ఫలప్రదములయినవి. శ్రీకృష్ణ సన్నిధియందుగాని, తులసి సమీపమునగాని, ఘృతదీపమును సమర్పించి శ్రీకృష్ణుని బూజించు వాగు విష్ణుమందిరము నొందగలరు. చాతుర్మాస్యముల యందు సప్తశ్చయంబు బ్రహ్మగర్వ నియములును, దాసక నియమంబును, హరివాసకంబు వాసంబును, బలచక్రస్థిత స్నానపూర్వక విష్ణుపూజనంబును, జేయువాగు విష్ణుమందిరమున నివసించును. చాతుర్మాస్యములలో కార్తిక మాసము మిగుల శ్రేష్ఠమయినది.

కార్తిక మాసములో తుక్కడయు. తుక్కడయు విష్ణుపంచక మెక్కుడయినది. కార్తిక శుక్లకాదశి మొదలు కొని పూర్ణిమ పర్యంతము విష్ణుపంచక మనబడును. ఏకాదశి దివసమున గోమయంబును, ద్వాదశియందు గోమూత్రంబును,

ద్రయోదశియందు గోక్షీరంబును, చతుర్దశియందు గోసంబంధమయిన దధియును సేవించి, యైదవదినమునఁ బ్రాతఃస్నానమాచరించి శ్రీకృష్ణుని బూజించి బ్రాహ్మణులకును, సువాసనులకును, నన్నదానము చేయవలెను.

అటుపిమ్మట వారిని సదక్షిణతాంబూలదానముచే నన్నానించి పంపి పంచగవ్య ప్రాశనముఁ జేయవలెను. విష్ణుపంచక దినములయందుఁ గులసిదళిములచే హరిని బూజించువారి లీలోకమున నకల నుఖముల ననుభవించి విష్ణుమందిరమున నివసింతురు. ఈదినములయం దశక్తులైనవారు కండమూలములనుగాని, ఫలములనుగాని, హవిష్యాన్నమునుగాని భుజింపవలెను. ఈవ్రతమువలన నకలపాప వర్జితులై యధిక నుఖము నొందఁగలరు. ఈయర్థమం దొక కథను జెప్పుదున్నాను. సావధాన చిత్తముతో వినుఁడు.

పూర్వకాలంబునఁ ద్రేతాయుగమందు దండకరుఁడను చోగుఁడు కలఁడు. నాఁడు పరశ్రీ, పరధనాసక్తుఁడును, వేశ్యాశ్రీరతుఁడును, బ్రహ్మస్వాపహారియు, విశ్వాసఘాతుకుండును మన్యమాంసాశియు, జ్ఞాతివృత్తి చేదకారియు, మిత్రద్రోహియు నగుచు సర్వజన విడాకరుఁడై సంచరించు చుండెను. అట్టియెడ గ్రామనివాసులును, బంధువులును, జ్ఞాతులును గలిసి దూయమాన మానసులయి యతిక్రోధముతో నాచోరుని మహారణ్యమునకు వెడలఁగొట్టిరి.

అప్పుడు నాడరణ్యవాసులయిన దొంగలతో స్నేహము చేసి సౌర్యముచేతనే శివించుచుండెను. ఆ మహారణ్యములో

గంగాతీరమున నొక విష్ణుక్షేత్రము కలదు. అక్కడ ననేక మహాగ్నులు కార్తిక శుక్లకాదశీ తిథియందు విష్ణుపంచోద్యతము నారంభించి గంధపుష్ప ధూపదీప సైవేద్యములచే లక్ష్మీనారాయణులను బూజించు చుండిరి. వాఁడావిష్ణుక్షేత్రమున కరిగి మిక్కిలి కృపార్తుడై “నా కన్నము పెట్టు” డని ప్రార్థించుచు, వారిని జూచి తద్దర్శన ప్రభావముచే హింసాచోర్యక్రోధాదులను విడిచి నిర్మల హృదయుడై శ్రద్ధా భక్తులతో నమస్కరించి “మీరు చేయు పూజావిధాన మిట్టిది, తత్ఫలం బేమి నాకానతిం”డని, ప్రార్థించి నిర్దిష్టనిరి.

“ఈదినము మొదలుకొని పూర్ణిమ పర్యంతము విష్ణు పంచక వ్రతము నాచరింపవలెను. ఈదినములయందు శాల్య న్నమును భిక్షాదుల గూడదు. పక్షాదిత్యులను గోమాయును, ద్వాదశియందు గోమూత్రమును, త్రిమాదశియందు గోశ్మీరంబును, చతుర్దశియందు గోసంబంధమైన దిథియును భజించి మైదవ దినమున నక్తమందు బంచగవ్య ప్రాశనము చేయవలయును. ఇట్లు విష్ణుపంచక వ్రతనియమము కలచాగు సకల పాపవర్జితులయి పునరావృత్తి గహితంబగు శాశ్వత వ్రతము లోక నివాససుఖము ననుభవింతురు. అన్ని వ్రతముల కంటె నీవ్రత మధికపుణ్య ఫలప్రదమైన” డని చెప్పిన, యాముషీశ్వరి వచనముల నాకర్ణించి నేననేక ఘోరపాపముల నాచరించినని నేనెట్లు కృతార్థుండ నౌననని యాశంపి. గుడిమృతకరచేయ, వారిధర్మ సానోపదేశముచేతను బశ్చాత్తాప సంకల్పము లక్ష్మీనారాయణ దీప్యమంగళ విగ్రహమును నిరంతరము ముగ్ధానుపాసించుచు విష్ణుపంచక వ్రతము నాచరించి యా గంగాతీర

మందే మృతినొంది దివ్యవిమానా హూఘంజై విష్ణుసమాన
రూపమునొంది జన్మవర్జితంజై విష్ణుమందిర నివాస సుఖమును
బొందెను. ఈ విష్ణు పంచక స్రవణము నాచరించువారు పునరా
వృత్తి రహితంబైన ముక్తిం బడయగలరు.

దాన మాహాత్మ్యము

శౌనకుఁడు దానమాహాత్మ్యమును జెప్పమనిన
సూతుఁడిట్లునియె. దానములలోఁ బృథివీ దానము సర్వో
త్కృష్ట మయినది. సస్యయుక్తమయిన పృథివిని దానముఁ
జేయువా రీలోకమందు సకల భోగముల ననుభవించి స్వేచ్ఛగా
స్వర్గాది దివ్యలోక భోగముల ననుభవించును. పిమ్మట విష్ణు
సాగూఢ్యము నొంది వైకుంఠ లోకమున విష్ణుమందిరమందు
నివసించెదరు. స్వల్ప పరిమాణముకల భూమిని దానముఁ
జేసినను, మర్త్యలోకమందు సార్వభౌముఁడయి జనించి
యాయురారోగ్య యుక్తుఁడై, పుత్రమిత్ర కళత్ర వశువిత్రాది
సుఖముల ననుభవించి పునరావృత్తి రహితంబగు ముక్తి
పడంబు నొందెదరు. కుటుంబ పోషణ పర్యాప్తంబైన భూమి
నిచ్చువారికి నితఃఫలంబు గలదని చతుర్ముఖాదులైన
నుడువ లేరు.

భూదాతయుఁ బ్రతిగ్రహీతయు వారిరువురు సతిమో
దంబుతో నురలోకమందు నివసించును. వ్యాస వసిష్ఠ పరాశ
రాచరణుల కన్యా భూసంస్వరణలరెండఁబ్రతిగ్రహ దోషంబు
లేదని స్మృతులందుఁ జెప్పిరి. కాబట్టి యితఁ దానముల
కన్న భూదానమెక్కువయినది. స్వగర్భమైన భూమినిగాని పర

దత్తిమైన భూమినిగాని, పరిపాలించువాడు, విశ్వవిత్తామవలన
 లతో జరకాలము పరకము పనుభవించును. గేవభూముల
 పనుభవించు వారికి నరకములవలన నిష్పత్తిలేదు. పరిదత్తమైన
 భూమిని పరిపాలించు భూపతి శాశ్వతముగా పుష్కలములమున
 నివసించును. బ్రాహ్మణులను శ్రేణుదాసముఁ జేయువాడు
 సంస్కృత యుక్తమయిన భూమినిచ్చిన ఫలము పొందగలడు.

వృషభదానముఁ జేయువాడు నిఖల పాపవర్జితులగు
 వివలోకిమును బొందుచున్నాడు. నువర్ణదానము నకలపాపము
 లను పశంపఁజేసి వైశ్యలోలోకిమును పుష్కలములను నివాస
 నుభుమును గలుగఁజేయును. ఉత్తమ బ్రాహ్మణులకుఁ దల
 ప్రమాణ నువర్ణము నిచ్చినను, నా నువర్ణ దానము విష్ణు
 మందిర నివాసమును గలుగఁజేయును. రజతము నిచ్చిన వాడు
 చంద్రలోకమున నివసించి, నిగ్రహదానము పాపము చేయును,
 జరకాలము విశేషమును నుభుము పొందగలడు. సాలగ్రామ
 ప్రదులు, తులాపురుష దానఫలమును, సత్తల కానన సప్త
 ద్వీప మహీదానఫలమును, దదితర్క నకలదానఫలమును
 బొందగలరు. శూలాపురుష దానమును, సాలక్పిత కన్యా
 దానమును, బునరావృత్తిరహిత బ్రహ్మలోక నివాస నుభు
 మును గలుగఁజేయుచున్నవి.

కన్యకను విక్రయించిన పురుషుని ముఖము నెన్నఁడు
 నెవరును జూడఁజూడదు. ప్రవాదముచే జూచినయెడల
 నూగుని జూచి నమస్కరింపవలెను. ముగలియాపును జీర్ణ
 వస్త్రమును రజస్వలయైన కన్యకను దానముఁజేయువాడు నిర

యము నొందగలరు. కన్యావిక్రయము గలపురుషులు చిరకాలము సరిక దుఃఖము ననుభవింపఁ గలరు. సాలంకృత కన్యాదాతలు చిరకాలము సురలోక బ్రహ్మలోక నివాస నుఖము నొందఁగలరు. ఛత్రమును, బొడరితీలను, దానముఁ జేయువాగును, వస్త్రదానముఁ జేయువారును, దివ్యాంబరాభరణాలంకృతులయి దివ్యభోగముల ననుభవింతురు. చూత కదళీ ఫలముల నిచ్చువారమృత తుల్యఫలముల ననుభవించుచు స్వర్గలోకమున నివసించును. క్షీర చాది తక్ర ఘృతములను దానముఁ జేయవారమృతపానము చేసి దేవత్వమును నొంది పుష్పచంద్రికము నొందగలరు.

శయ్యాదానము అన్ని దానములలో మిగుల శ్రేష్ఠమగునది. ఆ శయ్యాదానముఁ జేయువారు బ్రహ్మలోకమును బొందుచున్నారు. గంధపుష్పాది పరిమళద్రవ్యముల నొసంగు వారు, దివ్యగుఱాను లిప్పులయి పుష్పమాలికా ద్యలంకారములను ధరించి, స్వర్గలోకమందు దివ్యభోగముల ననుభవించుచున్నారు. వీరముల నిచ్చువారును, దీపదానము జేయు వారును, స్వర్గలోకమందు రత్నసింహాసనము నధిష్ఠించి దీపమాలికావృతులయి దివ్యభోగముల ననుభవించుచుందురు. విద్యనపఱింపిన వాని నొందరించి వాని కభయమిచ్చి విద్యనుపదేశించినయెడల విద్యాదాన పుణ్యముచేత నిపిద్యాదాత బ్రహ్మవిష్ణాది లోకముల నొంది జ్ఞానవంతుఁడై పునరావృత్తి పరిత్యజింపి మోక్షము నొందగలఁడు.

చొలికు రసమును, దేసను, బెల్లమును, లవణమును దానముఁ జేయువారు, వరుణ లోకమందు దివ్యభోగ

ముల ననుభవించి క్రమముగా శుద్ధిచెల్లుట జ్ఞానవంతులై ముక్తిం జెందెదరు. సర్వప్రాణులను సృష్టిపాపము మిగుల వీడాకరములగుటచే నా సృష్టిపాప నివృత్తికొఱకు సర్వప్రాణులన్నదకముల నవేషించెదరు. అన్నదక దానంబుచే నా దుఃఖమును బోగొట్టి వారి నాదరించి సన్మానించువారు. ప్రాణదానముఁ జేసిన వారేయగుచును. కాబట్టి వారు పునరావృత్తిగఁహితముగా బ్రహ్మలోకమున నివసించును. యజమాన కృతంబైన పాపం బన్నము నాత్రింబుది యుండును. గావున సదాచార విహీనులును, నాదిరశూన్యులు నగు వారియన్నమును పరిగ్రహించఁ గూడదు. ఆ పాపము వారిశరీరమును విడిచి ప్రతిగ్రహీతశరీరమును బొందును. కావున శ్రోత్రీయులును బావండ జనసఖ్యము లేనివాగును, సదాచారి యుండును నగు సద్బ్రాహ్మణుల గృహంబున భిక్షుల పుటను.

(శ్రీ)మంతు లయిత ధనలోభముచే దానముఁ జేయని యెడల నవసాన కాలమందు నా ధనమును విడిచి మిగుల దుఃఖతులయి సరకముల ననుభవించును. ధనంబులు కలియుగంబున భూతదయచేతను, ధనదానములచేతను, నింద్రియ నిగ్రహముచేతను సధిక పుణ్యమును సంపాదించి, దివ్యలోక నుఖము ననుభవించును. కృతయుగమందుఁ దపస్సును, ద్రోతాయుగమందు జ్ఞానమును, ద్వాపరమందు యజ్ఞమును, గలియుగమందు దయాదాన దమములును, ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ పురుషార్థ దాయకంబులని, వ్యాసవసిష్ఠ పరాశరాదులు చెప్పిరి. దానముఁజేయని వాఁడు మృతినొంది నిశ్వాసమును విడుచు మిక్కిలి సరక దుఃఖమును బొందును,

బంధుసహాయ విహీనమైన పరలోకమందు ధనదానము వలనఁ గలిగిన పుణ్యమే తమకు సహాయమగును గనుక ముఖ్యముగా దానము నాచరింపవలెను. దానముచేత నాయు రాహ్యైశ్వర్య లాభమును యువతీజన లాభమును, విద్యా లాభమును, భోగలాభమును, శ్రీమంతులు పొందగలను. సకలప్రాణులనుఁ దానిచ్చిన వస్తువు లభించును గాని యియని వస్తువు లభింపలేదు. దానము మహాపాతికోపపాతకములను బోగొట్టి యిహపరములందుఁ బెక్కుసుఖములను గలుగఁ జేయును.

భగవన్నామ మాహాత్మ్యము - పురాణశ్రవణ ప్రాశస్త్యము

మహానీయ గుణగరిష్ఠులగు తొనకాని ముసులు భగవన్నామ మహిమమును జెప్పిమనినఁ దదర్శనము నాకర్ణించి నిఖిల పురాణన్యాసమున ప్తేభిః సమేతుఁడగు మూర్తుం డిట్ల నియె. సూర్యుని పూర్వకాలమున యమునాతీరమందుఁ గుశాసనోప విష్ణుండును శాంతమానసుండు నగు సనత్కుమారునిం గాంచి నమస్కరించి కృతాంబులియై పూర్వకాలమందు మీరానతిచ్చిన ధర్మాధర్మముల నాకర్ణించి సంతృప్తాంతరం గుడ నైతిని. అధర్మ నాశకంబును భిక్షిముక్తి ప్రదంబు నగు లఘూపాయమును జెప్పమనిన నారదునితో సనత్కుమారుఁ డిట్లని చెప్పఁదొడంగెను.

ఓనారదమనీ! సదాచార పరిజ్ఞతులును సూర్యాగ్ని పాసనా రహితులును, జగద్రంభకులును, దేవిశాస్త్ర విహిత ధర్మములందు విశ్వాసము లేనివారును, వివేక విహీనులయిన

శ్రీశూద్రాదులును సర్వాధమ జనులును గోవింద పదారవింద శరణులయి పరిశుద్ధులగు చున్నాను. నిరంతర భగవన్నామ సంకీర్తనంబును, గోవింద పాదారవింద భ్యాస పూజావందనంబులును సర్వపాప నివర్తకంబులయి చిత్తశుద్ధిమూలమున బరమాత్మ జ్ఞానమును గలుగఁజేసి మోక్షము నిచ్చుచున్నది. శివనిందయు, విష్ణునిందయు, గురునిందయు, హరినామమందార్థవాద ప్రకల్పనంబును బాపకర్మావస్థయు నిష్కర్మమైతి కాది సత్కర్మకార్యగంబును సంగీకృతి నియమ విహిత్యాగంబును విహితకర్మములందు విశ్వాసములేకపోవుటయు సహంకార మమకారములచే నిషిద్ధ కర్మములయందు దురాగ్రహంబును ద్వాదశ్యే కాదనీ పంచపర్వ నియమా విహిత్యాగంబును, సగు దశావరాధ యుక్తులయిన పురుషులను భగవన్నామ సంకీర్తన ప్రభావముచే దదపరాధ విముక్తులయి పరమా పాపను లయ్యెదరు.

భగవన్నామ మహిమమానుష వర్గించుటకుఁ జతుర్గుణాదులకైన శక్యముగాదు. భగవన్నామ సంకీర్తనమువలన మహాపాతకోప పాతకము లన్నియు మూలకారణమైన పాప సంస్కారములతోఁ గూడ నశించును. కలియుగము సుర్వదోషాకరంబైనను శ్రీకృష్ణ నామకీర్తనమువలన నహిపాపాత్ములును, బరిశుద్ధులై, పరమ పదము నొందుదురు. ఈ యుగమందీమహాగుణము గలదు. భగవన్నామ మహిమమును నేను జెప్పట కసమర్థుడను. పురాణ శ్రవణమును శ్రద్ధకలనారిత శివకేశవులు సపరివారులై ప్రసన్నులగుదురు. పురాణములయందు భగవన్నామ మాహాత్మ్యము విశేషముగా వర్ణింపఁ

బడినది. కాబట్టి పురాణశ్రవణము, చేయుము. పురాణములను బఠించువారును, విన్నవారును, బ్రత్యక్షరమందును గపిలగోనానఘలము నొందుదును. గంగావ్రయాగ పుష్కరసింధు సంగమాది స్నానఫలముకంటె ద్విగుణజైన ఫలము పురాణ వ్రవణము వలన లభించును.

సర్వజనులు పురాణశ్రవణమువలన ననేక జన్మార్జితం జైన పాపజాలమును విడిచి శ్రీహరి మందిరమునొందఁ గలరు. శివవిష్ణ్వది కథాశ్రవణమువలనఁ బుత్రమిత్ర కళిత్రపశుపిత్ర విద్యాలాభము నొంది యిహమున సమస్తనుఖముల ననుభవించి, భగవదనుగ్రహముచే ననాయాసముగా గ్రమముక్తిం బడయుదును. పాపమనఁడు మహాసాగరమును దాటుటకుఁ బ్రయత్నించు పురుషులు, పురాణ శ్రవణము మిగులఁ జిత్ర శుద్ధి కరంబు గావున నెల్లపుడును బురాణ కథాశ్రవణము జేయవలయును. పురాణ వాచకుని నముచితోన్నతాననమున గూర్చుండ నియమించి, గోభూహిరణ్య రజతవస్త్రదానములను నువర్ణ కుండల దానముచేతను, హిరణ్య ముద్రికా సమర్పణము చేతను జందన పుష్పమాలికా దానముచేతను నదక్షిణ తాంబూల సమర్పణముచేతను సన్మానింపవలెను. బ్రాహ్మణులకు భక్తితోఁ బురాణపుస్తకము నొసంగువారు హరిమందిరము నొందుదురు.

ప్రతిజ్ఞా పరిపాలన పరిత్యాగముదలి గుణదోషములు

శౌనకుఁడు ప్రతిజ్ఞా పరిపాలన పరిత్యాగములయం దుండఁ గుణదోషములను జెప్పమనిన సూతుం డిట్లునియె.

ఓ శ్రీమహావిష్ణు భక్తులారా! నీవు శ్రీమహావిష్ణు భక్తులారా! నీవు గర్భావస్థలో, సర్వభూత సొత్తులవలన. సావధాన చిత్తముతో వినుము; నేనెప్పుడున్నాను.

శివ కేశవాది విగ్రహములగాని సాలగ్రామ శివలింగాదులగాని స్పృశించి యీ కార్యమును నేడప్పక చేసెదనని శపథముజేసి కార్యమును సాంగముగాఁ జేయువారు స్వర్గలోక నుభవమును బరకాల మనుభవించి, శ్రీమహావిష్ణుమందిరము సహస్రస్థలముగా నునిసియును. ఈ శపథమును బరిత్యజించిన వాడు, బరకాలము సరక ముగామును పొందెడివారు. శివ కేశవాది నిర్మాల్యమును స్పృశించి ప్రతిజ్ఞచేసిన వాగును నజ్ఞున సమూహమందు విడిచివేస్తము నెత్తి యీ కార్యమును దప్పక నేడేజేసెదనని ప్రతిజ్ఞచేసినవారును సత్యసంధులై కార్యమును జేసినయెడలఁ బ్రాప్తిముగ్ధులై విష్ణుమందిరము నొందెదగు. ప్రతిజ్ఞా విముఖులైనయెడల యమలోకమున సరకము నొందెడివారు. ఈయర్థమందొక యితీహాసమును జెప్పుచున్నాను. వినుము.

పూర్వకాలమునఁ గాలపిఠురమున ఏగవిక్రముడను నొక శూద్రుడు కలఁడు. అతఁడు గొప్పధనికుడు, ధార్మికుడు సాడిపంటలు విశేషముగాఁ గలవాడు. హరిసేవకుడు. ఆ ఏగవిక్రముడు నిరంతరము విష్ణుపూజలను జేయుచుచు పుత్ర పుత్ర కుమారులగువత్తాని కుమారులైన పర్వభాగముల ననుభవించుచు కుటుంబముగా నుండెను. పితృదేవతలయందు మిగుల భక్తికలవాడై పితృతిథియందు బ్రాహ్మణులచే నన్న వానము

జేయించుచు సత్యసంధుడై ప్రతిజ్ఞాపరిపాలకుడై సర్వజన
ప్రియుడై గొప్పకీర్తిని సంపాదించెను.

అట్టియెడ నొకప్పుడు ధనవిహీనుడును, పరవంచకుఁ
డును నగు మఱియొక శూద్రుఁడు, గొప్పధనికునివలె వేష
మును ధరించి, “నాకు భార్య మృతినొందినది, తిరిగి వివాహ
మును జేసికొనవలెను. కాబట్టి యొక కన్యకను నా కిప్పించి
వివాహమును జేయింపవలెను. ఇతర దానములకంటే కన్యా
ప్రదాన మత్యుత్తమము. కన్యాప్రదానమువలన, జ్యోతిష్టో
మాది క్రతుఫలంబును, గంగా, ప్రభాస, ప్రయాగ పుష్క
రాది తీర్థస్నాన ఫలంబును, సకలవ్రతాచరణ ఫలంబును లభిం
చును. మీరు మహాదాతలు పుణ్యపురుషులు, అనేక పుణ్య
కార్యములను జేసినవారు. కాబట్టి నా కీ శుభకార్యమును
జేయింపు”డని ప్రార్థించెను. వాని వచనముల నాకర్ణించి
యా వీరవిక్రముఁడు బంధు జన సమూహమందు దక్షిణ
కరమెత్తి నా కొక బాలిక కలను. ఆ బాలికను నీ కిచ్చి వివా
హము గావించెదను. నీవు విచారించకు మని పలికెను.

ఆ మాటను విని మిగుల హర్షయుక్తుడై విలంబ
మందు సిఘ్నము సంభవించును. కావున శీఘ్రముగా వివా
హము గావింపు మని యా నిర్ధనుడైన శూద్రుఁడు పలికెను.
కన్యాదాతయైన వీరవిక్రముఁడు రేపటిదినమున వివాహముఁ
జేసెద నని యానతిచ్చెను. అటుపిమ్మటఁ గృష్ణశర్మ యను
పురోహిత బ్రాహ్మణుని బిలిచి యీ వృత్తాంతమును జెప్పెను.
అపు డాపురోహితుఁడును, జ్ఞాతులు, బంధువులును, దద్వర్తాంత

తం బాకర్ణించి “యీ శూద్రుడు ధనవిహీనుడు. అజ్ఞాతకుల
గోత్రధన గృహములు కలవానికి గన్యక నిచ్చుట యనర్హంబు.
వాఁ డెవఁడో తెలియదు. గుణదోషముల సాలోచించి
కన్యక నిచ్చుట మిగుల దుఃఖావహం”బని నిరాకరించిరి.

దక్షిణ కరమెత్తి జనసమూహమందు సశేషముగాఁ
బ్రతిజ్ఞ చేసితిని. నేఁజెప్పిన మాటను మఱియొక ప్రకారము,
జేయుటకు సమర్థుడను గానని పలికి నాన ప్రతిజ్ఞానుసారము
గృహక్షేత్ర విత్తాదులతోఁగూడ గన్యకనిచ్చి వివాహము
చేసెను. అపు డా జ్ఞాతులు మొదలయిన వారిందఱు విస్మయా
విష్ట మానసులయి వాని సత్యప్రతిజ్ఞకు సంతసించిరి. ఈ వృత్తిం
తమును జూచి శంఖచక్ర గదాధరుఁడను, సీతాంబులదాసు,
భక్తవత్సలుండును, నగు భగవంతుడు గగ్గుడవాహనము నధి
ష్ఠించి ప్రత్యక్షమయి యోవీర విక్రమా! నీవు ద్విజశుక్రూపా
రతుఁడువు. వాపీకూప తటాకారామ దేవాలయాది నిర్మా
ణముఁ జేసిన వాడవు. అనేకోత్సవాకులను నాగు శ్రద్ధా
భక్తులతో జేయించిన వాడవు. దక్షిణకరమెత్తి చేసిన ప్రతి
జ్ఞను నిర్వహించిన వాడవు. కావున సత్యసంధుఁడవు, నీ
కులము మిగుల ధన్యమయినది. నీ జన్మము పావనమయినది,
నీ తలిదండ్రులు ధన్యులు, అవసానకాలమందఁగ జరకాలము
స్వర్గలోక భోగముల ననుభవించి నా లోకమున నివసించు
గలవు. నా భక్తులలో నగ్రగణ్యుండవు. కావున నీకు నేదర్శన
మిచ్చితి నని చెప్పి యంతర్హతుండయ్యెను.

పిమ్మట కూతురును నల్లుడును సకలభోగముల ననుభవించుచు సంపతి యుక్తులయి సుఖముగా నుండిరి. తదనంతరం బావీరవిక్రముడు మఱికొన్ని దినములకుఁ బంచత్వము నొంది జననీ జనకులతోను భార్యతోను దివ్యదేహాన్వితుడై, దివ్య విమానము నధిష్ఠించి చిరకాలము స్వర్గలోకమందు దివ్యభోగముల ననుభవించెను. మఱికొన్ని దినములకు వీరలందఱును వైకుంఠ పార్వదప్రవర శోభితంబును, సువర్ణనిర్మితంబును, గరుడధ్వజ విరాజితంబును నగు దివ్యవిమానమం దధిష్ఠించి శ్రీమహావిష్ణుజ్ఞచే వైకుంఠ లోకమున సుఖముగా నివసించి యుండిరి. కుడిహస్త యెత్తి శశభము చేసిన పురుషుడు సత్య సంధుడైన యెడల వైకుంఠలోక సుఖమును బొందఁగలడు. అసత్య ప్రతిజ్ఞ కలవాడైన యెడల వాడు నరకలోక దుఃఖమును బొందును. వృద్ధులయిన జననీజనకులను, వృద్ధులయిన గురుదండకులను, అనాధులయిన బంధువులను బోషించు శ్రీమంతులు శాశ్వత వైకుంఠలోక సుఖము నొందఁగలరు. తద్విముఖులు నరకదుఃఖము ననుభవించెదరు. ఈ బ్రహ్మఖండము నకు స్వర్గఖండమని మఱియొక నామము కలదు. ఈ ఖండమును విన్నవాగును బఠించువాగును జిరకాలము స్వర్గాది లోక సుఖమును ననుభవించి పరమముక్తిని బొందఁగలగు.

శ్రీ వేదవ్యాస మహాముని ప్రణీతంబయిన పద్మపురాణ

మంగళండు బ్రహ్మఖండము సమాప్తము.

ఇది శ్రీ రాజరాజేశ్వరీ గర్భకుటీ మంత్రాపరాయణానుంగును
పేరూరు గ్రామ సంస్థానాస్థాన మంబప సంస్థితుండును
రావ్యనాటకాంకర న్యాయమూంసా శాస్త్రజ్ఞుండును.

సాంబశివశాస్త్రవర నామధేయుండు నగు
మరువాద శంభన్నశాస్త్రిదే బ్రహ్మశిష్యున పద్మపురాణ
బ్రహ్మఖండాంధ్ర వచనము సంపూర్ణము.

ఓమ్ శర్వర్ శ్రీరాధాకృష్ణ పరబ్రహ్మర్పణ మస్తు.

ఉత్తరగోత్ర వన దారికియ

సంస్కృతికి

విలువను నడుపు

అభ్యాసమున దిద్దు

సమృద్ధి చేయుములకు

పవిత్ర బీజములకు

పాఠన గ్రంథ ములకు

గ్రంథములకు

అర్చనములకు

వనమోమును పొందులకు

ప్రసాదమును గాంచు

సమర్థులకు

మన హృదయము

అర్పించుములకు

తరిసిపోవలె నదిక

పాఠన గ్రంథ ములకు

గ్రంథములకు

పాఠనములు.

